



Shadman Ali Fatah
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Asiomistulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK) asioimistulkkkaus
Opinnäytetyö, 2018

RIKOS- JA RIITA-ASIOIDEN KÄSITTELYN YLEISSANASTO

Sanastotyö suomi–kurdi (sorani)–arabia

TIIVISTELMÄ

Shadman Ali Fatah

Rikos- ja riita-asioiden käsittelyn yleissanasto, sanastotyö suomi–kurdi (sorani)–arabia

55 sivua, 1 liite

syksy 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Humanistisen alan ammattikorkeakoulu

Tulkki (AMK), asioimistulkkaus

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia rikos- ja riita-asioiden käsittelyn yleissanasto kielillä suomi–kurdi (sorani)–arabia. Produktion tavoite on auttaa tulkkeja työskentelyssä rikos- ja riita-asioiden käsittelyn eri vaiheissa, erityisesti poliisilaitoksissa ja tuomioistuimissa, sekä muissa juridisissa yhteisöissä ja maahanmuuttovirastossa.

Opinnäytetyön teoriaosuus koostuu oikeusalan tulkkauksen ja sanastotyön laatimisen teoriasta sekä kääntämisen teoriasta. Lisäksi esitellään rikosprosessin asioiden käsittelyn eri vaiheita, tuomioistuimen ratkaisuja ja Suomen oikeusjärjestelmää. Irakin oikeusjärjestelmästä ja rangaistuksista haastateltiin yhtä irakilaista tuomaria. Sanastotyössä termit kerättiin erilaisista suomenkielisistä tietolähteistä, Diakonia-ammattikorkeakoulun käyttämistä opintomateriaaleista ja opinnäytetyön tekijän omista poliisi- ja oikeusalan tulkkaukseen valmistumismateriaaleista. Sanastotyöhön valittiin sellaisia termejä, joita tulkki tarvitsee poliisi- ja oikeusalan tulkkauksissa.

Sanastotyö laadittiin Word-taulukkoon. Ensin valittiin suomenkieliset termit ja termien alle niiden määritelmät. Suomenkielisten termien rinnalle käännettiin termien kurdinkieliset vastineet ja niiden määritelmät. Kolmanneksi taulukkoon lisättiin arabiankieliset vastineet ja niiden määritelmät. Kaikki kurdin- ja osa arabiankielisistä määritelmistä ovat vapaasti käännettyjä luotettavien tietolähteiden vähäisyyden vuoksi. Luotettavuuden lisäämiseksi kaikki vapaasti käännetyt määritelmät tarkistettiin kolmessa eri vaiheessa. Ensin kahden eri tulkkipollegani kanssa, seuraavaksi kurdia ja arabiaa äidinkielenään puhuvien kanssa ja viimeiseksi sanasto tarkistettiin Irakin Kurdistanissa asuvan asianajajan kanssa.

Asiasanat: rikosprosessi, asioimistulkkaus, oikeustulkkaus, sanastotyö, kurdin kieli, arabian kieli

ABSTRACT

Shadman Ali Fatah A general glossary for crime and litigation processes, Glossary Finish–Sorani)–Arabic

55p, 1 appendix

November 2018

Diakonia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Humanities

Interpreter, Community Interpreting

The aim of the thesis was to prepare a glossary in the field of criminal justice in Finnish-Kurdish (Sorani) and Arabic to help interpreters working in different phases of criminal and litigation, especially who involve in the police and court works, as well as in other legal entities such as the Finnish Immigration Service. In addition, the vocabulary the thesis provide can be used in the training of community interpreting.

The theoretical part of this thesis consists of the legal interpretation and the description of the terminology work and the theory of translation. In addition, the various phases of the process of criminal proceedings, court rulings and the Finnish legal system were introduced. Also, one Iraqi judge was interviewed on Iraqi justice and punishments system.

In terminology work, the terms were collected from a variety of Finnish-language data sources, the study materials used by Diakonia University of Applied Sciences and the author's own police and legal interpreting materials. Terms in glossary chosen based on interpreters needs in the legal interpreting.

Glossary created in the Word spreadsheet. First, Finnish terms and below their definitions. In addition to the Finnish terms, the Kurdish terms and their definitions. Third, Arabic equivalents and their definitions were added to the table. Particularly because of the scarcity of reliable data sources in Kurdish, some of the terms and all definitions are freely translated. The same translation solution is made for some Arabic terms and definitions.

To increase reliability, all the terms and definitions in the Kurdish and Arabic vocabulary of the Glossary were reviewed in three stages. First, with two different interpreters, later with Kurdish and Arabic speaking native speakers, and lastly, Kurdish terms in the glossary were revised with Iraqi lawyer residing in Kurdistan.

Keywords: terminology work, criminal proceedings, interpreting, legal interpreting, Kurdish language, Arabic language.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OIKEUSKIELI.....	6
2.1 Oikeustulkkaus.....	7
2.2 Oikeustulkki.....	8
2.3 Oikeustulkkiperekisteri	9
3 SUOMEN OIKEUSJÄRJESTELMÄ	11
3.1 Rikosprosessin vaiheet	11
3.1.1 Esitutkinta	12
3.1.2 Syyteharkinta	13
3.1.3 Oikeudenkäynti	13
3.2 Rikosasiat	14
3.3 Riita-asiat	14
3.4 Sovittelu	15
3.5 Rangaistukset ja seuraamukset	15
4 IRAKIN OIKEUSJÄRJESTELMÄ JA RANGAISTUKSET	17
4.1 Rikos- ja riita-asioiden käsittely.....	18
4.2 Liittovaltion korkein oikeus	19
5 SANASTOTYÖN MENETELMÄT	20
5.1 Sanastotyö	20
5.1.1 Tarkoite	21
5.1.2 Käsite	21
5.1.3 Termi.....	21
5.1.4 Määritelmä	22
5.2 Havainnointi	22
6 KÄÄNTÄMINEN	23
6.1 Kääntäminen oikeusalalla	23
6.2 Skoposteoria	24
6.3 Kotouttava ja vieraannuttava käännös	25
7 SANASTOTYÖN PROSESSI.....	26
7.1 Havainnot.....	27

7.2 Sanaston kerääminen	27
7.3 Sanaston laatiminen	28
7.4 Haasteet sanaston laatimisessa	28
8 POHDINTA	30
LÄHTEET	33
LIITE1: RIKOS- JA RIITAPROSESSIN KÄSITTELYN SANASTO	38

1 JOHDANTO

Viime vuosina maahanmuuttajien määrä on noussut huomattavasti. Tilastokeskuksen laatiman: "Suomen väestö vuoden 2017 lopussa"- tilaston mukaan ulkomaisten kansalaisten määrä kasvoi lähes 6000 henkilöä. Se on 2,4 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkomaisten kansalaisten osuus oli vuoden lopussa 4,5 prosenttia koko väestöstä. (Tilastokeskus i.a.)

Nykyisin Suomessa tarvitaan kurdin ja arabiankielten asioimistulkkveja aikaisempaa enemmän, sillä kurdinkielisten maahanmuuttajien määrä on kasvanut. Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2017 lopussa irakilaiset olivat kolmanneksi suurin ulkomainen kansalaisryhmä. Suurin osa Irakilaisista ovat kurdin ja arabian kielten puhujia.

Yksi tärkeimmistä asioimistulkin työvälineistä on asianmukainen sanasto. Oikeiden termien hallitseminen antaa tulkille itsetuntoa ja auttaa suorittamaan tulkkaustehtävät hyvin ja huolellisesti. Asioimistulkin ammatti vaatii erikoisosaamista. Tulkin ammattipätevyydellä on iso merkitys. Ainoastaan oikein tehdyillä tulkkauksilla voidaan tehdä oikeudenmukaisia ja yksilön kannalta elintärkeitä päätöksiä.

Rikos- ja riitaprosessien käsittely on toiminta-alue, jossa tarvitaan ehdottomasti päteviä asioimistulkkveja. Poliisivoimien, tuomioistuimien, sovittelutoimistojen ja viranomaislaitosten työskentelyssä tarvitaan ammattitaitoisia asioimistulkkveja.

Tehtyäni tulkkauksia poliisille ja tuomioistumille, olen kiinnittänyt huomiota siihen, että suomi- kurdi sanasto on selkeästi puutteellinen. Myös suomi-arabia sanasto on epätäydellinen. Molemmat sanastot kaipaavat kipeästi kehittämistä. Ongelmana on kuitenkin se että, sekä kurdin, että arabiankielen termistöjen kääntäminen suomen kielelle on erilaisten oikeusjärjestelmien takia haastavaa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on luoda uusi tuote, joka palvelee tulkkeja poliisi ja oikeusalan tulkkauksessa, sekä muissa tulkkaustilanteissa, joissa mahdollisesti ilmenee samoja termejä. Opinnäytetyöni tulisi hyödyttää myös tulkkioiskelijoiden oppimista.

Viimeisen opiskeluvuoden aikana aloin kerätä alaan liittyviä termejä. Samoin tutustuin sanastotyön menetelmiin. Luin sanastotyöstä tehtyjä aiempia opinnäytetöitä. Opettajan ohjaamana luin Heidi Suonuutin sanastotyön oppaan (2012), ja tutustuin aiheeseen Diakin informaattikon avulla. Sain melko selkeän kuvan sanastotyön tekemisestä.

Opinnäytetyöni koostuu suomenkielisistä rikos- ja riita- asioiden käsittelyyn liittyvistä termeistä, lauseista ja niiden määritelmistä. Pysin löytämään niille kurdin ja arabiankieliset vastineet. Koska joillekin termeille ei löytynyt suoraan toisen kielen vastineita, yritin avata termien merkityksiä selityksillä. Vertailen opinnäytetyössä myös Irakin kurdialueen ja Suomen rikosoikeutta, oikeusjärjestelmää ja rikosprosessin käsittelyä. Näin tulkit voivat hyödyntää sanastoa kokonaisvaltaisesti.

Tässä sanastotyössä on kaikille suomenkielisille oikeustermeille arabiankieliset vastineet. Kurdinkieliset termit ovat puutteellisia, sillä kurdioikeuslaitos käyttää osittain suoraan arabiankielisiä termejä. Kurdinkielisten vastineiden oikeellisuuden tarkistamisessa minua auttoivat useat Kurdistanissa tuntemani oikeusalan ammattilaiset. Tarkoitukseni on täydentää kurdinkielistä sanastoa myös opinnäytetyön valmistumisen jälkeen, sitä mukaan, kun uusia kurdinkieliset oikeustermejä otetaan käyttöön.

Irakin valtion alueella oleva Kurdistanin osa toimii Irakin oikeusjärjestelmän mukaisesti, joten osa oikeudellisista termeistä on arabiankielisiä. Koska kurdin kieliset tietolähteet ovat puutteellisia, jouduin etsimään arabiankielisiä tietolähteitä ja kääntämään niistä löytyneitä termejä kurdiksi. Näin syntyi ajatus, että lisään sanastotyöhön myös arabiankieliset vastineet ja osittain niiden määritelmät.

2 OIKEUSKIELI

Oikeuskieli on erikoiskieli, jolla on erikoispiirteitä. Oikeudessa käytetään juridisia termejä. Oikeudelliset termit eivät viitaa yksikäsitteisiin objekteihin. Niiden kuvaamisessa on tyydyttävä useimmiten varsin harvasilmäiseen verkkoon. Oikeudelliset ilmiöt ovat monimutkaisia. (Makkonen 1998, 68.) Carles Duarte määrittelee oikeuskielen käsitteen luonnollisen kielen funktionaaliseksi variantiksi, jolla on oma erityinen käyttöalansa ja erityinen kielellinen norminsa. Sitä voidaan myös luonnehtia ammattikieleksi. Juristien ammattikunta käyttää ensisijaisesti oikeuskieltä. Mutta on myös muistettava, että niin lainkäytössä kuin hallinnossakin toimii muita kuin juristeja, esimerkiksi lautamiehet. (Mattila 2017, 3–4.)

Mattila kuvaa yleisesti oikeuskielen tehtävää, joka on oikeuden arvovallan tukeminen, jotta maassa säilyisivät järjestäytyneet olot. Keskeisempiä tehtäviä ovat oikeuden toteuttaminen, oikeudellisten viestien välittäminen ja oikeuden arvovallan tukeminen. Näiden tehtävien yhteydessä oikeuskieli voidaan myös jaotella monin eri tavoin. Oikeuskielen tehtävä on vallan käyttö, jonka käytössä on sisäänrakennettuja elementtejä. (Mattila 2017, 51.)

Mattila (2017,44) toteaa, että oikeuskielen ja muiden erikoiskielten termistöjen voivan lähtökohtaisesti muodostua seuraavalla tavalla:

- kielessä oleva sana saa erikoistuneen tai laajentuneen merkityksen
- luodaan (esim. johtamalla) uusi sana
- lainataan sana vieraista kielestä.

2.1 Oikeustulkkaus

Tulkilla on tärkeä rooli rikoskäsittelyprosessin alusta alkaen. Tulkki on mukana poliisin aloittamassa esitutkinnassa ja myöhemmin oikeuden istunnon käsittelyssä. Suomessa lainsäädäntö tukeutuu tulkkauspalveluihin ja oikeuttaa tulkkauksiin.

Suomen kielilain (L 423/2003) 18§:ssä on mainittu ”Jos jollakulla on lain mukaan oikeus käyttää omaa kieltä, mutta viranomaisen kieli tai käsittelykieli on toinen, viranomaisen on järjestettävä maksuton tulkkaus, jollei itse huolehdi tulkkauksesta”. Myös esitutkintalain (L 805/2011) 12 §:ssä mainitaan seuraavaa: ”Esitutkintaviranomaisen on huolehdittava tulkkauksesta tai valtion kustannuksella hankittava tulkki silloin, kun viranomainen ei käytä kanssaan asioivan henkilön kieltä”.

Oikeustulkkaus on oikeudellisen menettelyn puheenvuorojen tulkkausta. Oikeustulkkauksen tulkin täytyy olla luotettava ja hänen täytyy tuntea lainsäädäntöä, joka vaikuttaa hänen työhönsä. Oikeustulkkauksen tulkki valmistautuu toimeksiantoon tarvittavan huolellisesti ja perehtyy ennalta toimeksiannon tarvittavaan sanastoon. Tulkki toimii ammattietikan mukaisesti. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2018.)

Kinnunen (2013,73) määrittelee oikeustulkkauksen oikeusturvan ja oikeusvarmuuden tuottamisen keinoksi. Kun oikeudenkäynnissä olevat puhuvat keskenään eri kieltä, oikeustulkki tekee mahdolliseksi heidän kohtaamisensa, eli tulkki tuo omalla työllään oikeusturvaa ja-varmuutta monikielisen yhteiskunnan toimintaan.

Oikeustulkin on sitouttavaa kansainvälisiin eettisiin periaatteisiin ja asioimistulkin ammattisäännöstöihin, jotka on laadittu vuonna 2013. Oikeustulkin on tulkattava kattavasti, hän ei voi jättää mitään pois, eikä lisätä mitään asiaan kuulumatonta. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto 2018.)

2.2 Oikeustulkki

Oikeustulkki työskentelee eri viranomaisten kanssa esimerkiksi tuomioistuimissa, poliisikuulusteluissa, juridistien yhteistiloissa ja maahanmuuttovirastossa. Oikeustulkilla on erittäin vaativa ammatti. Molempien kielten ja termien hallitsemisen lisäksi tulkilta vaaditaan kulttuuritietämystä, yleissivistystä, tulkattavan aihealueen tuntemista ja kiinnostusta ajankohtaisiin asioihin. Tulkilta vaaditaan kykyä keskittyä, ja ominaisuutta työskennellä ryhmässä. (Oikeustulkkauskeskuksen selvityshanke 2008.)

Isolahti (2008) kuvailee tulkkia oikeudenkäynnissä näkymättömäksi taikalennoksi, joka taikoo asianosaisen vieraskielisen sanoman oikeudenkäynnin kielelle muiden osapuolten ymmärrettäväksi tai toisin päin. Näkymätön taikuri voi olla myös joskus näkyvässä. Oikeudenkäynnissä tulkin on osattava kysyä ja selvittää asioita ja pystyttävä ratkaisemaan ongelmia lyhyessä ajassa. Tulkin on valittava eri vaiheisiin tarpeen mukaan sopiva tulkkauksen menetelmä.

Kinnunen (2011) toteaa, että suullisessa tuomioistuimessa kielellisellä vuorovaikutuksella voidaan varmistaa ihmisen oikeusturvan toteutuminen ja oikeudenmukainen kohtelu. Jos rikoksen esitutkinnassa on toiminut tulkki, jolla on puutteellinen tulkkauksen esitutkinnan asiakirjat eivät ole luotettavia. Mikäli suullisessa oikeudenkäynnin käsittelyssä toimiva tulkki on kokematon, ei yhteistyö tuomarin kanssa onnistu.

Mikäli yhteistä kieltä ei ole, pätevä oikeustulkki pystyy varmistamaan oikeudellisessa menettelyssä asianosaisten oikeusturvan ja viestinnän sujuvuuden. Oikeustulkin on ymmärrettävä, että hän edustaa tulkin ammattikuntaa, jonka tehtävänä on huolehtia viestinnän mahdollistamisesta ammattitaitoisesti tilanteissa, joissa kaikilla ei ole yhteistä kieltä. Oikeustulkin rooli on osapuolten keskustelun viestin välittämistä. Hän ei ole asianosainen, eikä ilmaise omaa kantaansa asiaan. (Kinnunen & Vik 2015.)

Suomessa kuka tahansa voi ilmoittaa toimivansa oikeustulkkauden tulkkina ja kuka tahansa voidaan ottaa tulkkaustehtävään. Täten oikeustulkkaudessa hyvän tulkkauden edellyttämät vaatimukset saattavat jäädä täyttämättä. Marraskuussa 2013 EU on velvoittanut jäsenmaitaan huolehtimaan pätevien tulkkien saatavuudesta. Oikeustulkin pätevyys on ehdottoman tärkeää sekä asiakkaiden että viranomaisten oikeusturvan kannalta (L 423/2003/18§.)

Suomessa pätevä oikeustulkkauden erikoistumiskoulutus on ollut puutteellista. (oikeustulkkauden selvityshanke). Vuonna 2018 Diakonia-ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopisto alkoivat järjestämään tulkeille oikeustulkkauden erikoistumiskoulutusta. Näin tulkeille on annettu mahdollisuus syventää ja kehittää oikeustulkkauden osaamista. Koulutusta järjestetään monimuoto-opiskeluna. Koulutus vastaa laadukkaan oikeustulkkauden ja pätevien oikeustulkkien kasvaneeseen tarpeeseen Suomessa. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2017.)

2.3 Oikeustulkirekisteri

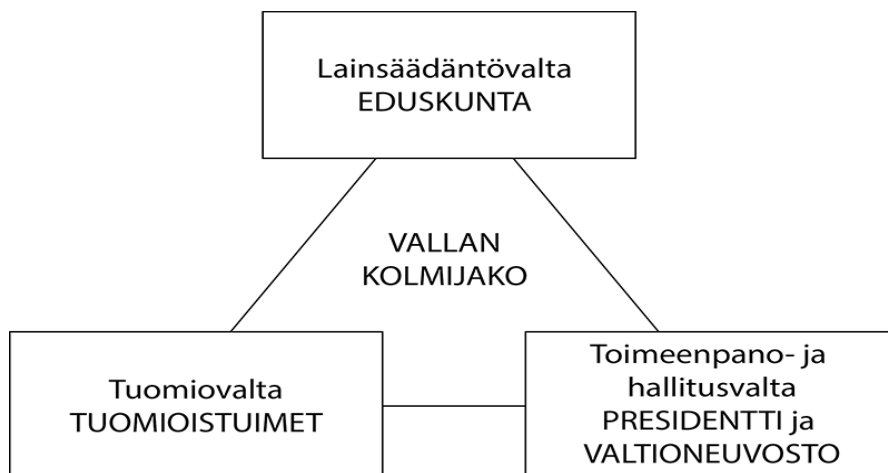
Oikeustulkirekisteri on Opetushallituksen ylläpitämä rekisteri, joka on perustettu 1.4.2016. Oikeustulkirekisterilautakunta, joka on opetushallituksen yhteydessä päättää tulkkien rekisteriin merkitsemisestä ja siitä poistamisesta. Lautakunnan tehtävä on myös valvoa oikeustulkirekisteriin merkittyjen oikeustulkkien toiminta. Lautakunnan jäsenet ovat tulkkaus- ja kääntämisalujen asiantuntijoita. Oikeustulkinrekisterin tarkoituksena auttaa ihmisiä löytämään oikeudellisissa asioissa päteviä tulkkerejia. (Opetushallitus i.a.)

Suomessa pätevien ammattitulkkien määrä on nousussa. Vuodesta 2015 lähtien (TAKK) Tampereen aikuiskoulutuksessa on ollut mahdollista suorittaa oikeustulkin erikoisammattitutkinto. Tulkit, joilla on vankka kokemus oikeusalalta ja tutkinnoissa vaadittava osaaminen suurelta osin olemassa, ovat

päässeet suorittamaan tutkinnon. (oikeus.fi. oikeustulkkaus). Oikeustulkkiprekisterilautakunta päätti kokouksessaan 19.1.2018, kenet voidaan tämän lisäksi merkitä tulkiksi oikeustulkkiprekisteriin: Tulkillä täytyy olla (AMK)-tutkinto asioimistulkkauksen koulutuksessa Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja Helsingin yliopiston kääntämisen ja tulkkaamisen maisteriohjelman oikeustulkkaamisen tutkinto. (Opetushallitus i.a.)

3 SUOMEN OIKEUSJÄRJESTELMÄ

Suomessa valta on jaettu kolmeen osaan. Tätä nimitetään vallan kolmijako-opiksi. Ensimmäisenä on lainsäädäntövalta, joka kuuluu eduskunnalle. Toisena on toimeenpano- ja hallitusvalta, joka kuuluu presidentille ja valtioneuvostolle sekä niiden alaisille virastoille. Kolmanneksi on tuomiovalta, joka kuuluu riippumattomille tuomioistuimille. Tuomioistuimet toimivat itsenäisesti, niiden ratkaisuihin ei mikään ulkopuolinen taho voi puuttua. (Vainikka 2018.) Tuomiovaltaa käytetään oikeudenkäynnin eri prosesseissa. Tuomiovallan synonyymi on lainkäyttövalta. (Tieteen termipankki i.a).



KUVIO 1. Suomen vallan kolmijako (Otavan opisto i.a.)

3.1 Rikosprosessin vaiheet

Rikosoikeusprosessi on monivaiheinen prosessi rikoksen selvittämiseksi. Prosessi alkaa rikosilmoituksesta ja päättyy tuomioistuimen ratkaisuun eli pääkäsittelyyn (Laki 24 i.a). Rikosilmoituksen teon jälkeen käydään läpi seuraavat vaiheet: esitutkinta, syyteharkinta ja kolmas vaihe on oikeudenkäynti. Kerron lisää näistä vaiheista seuraavissa alaluvuissa.

3.1.1 Esitutkinta

Kun on syytä epäillä rikoksen tapahtuneen, aloitetaan esitutkinta poliisin toimesta. Ensin kuulustellaan asianomistajaa eli rikoksen uhria. Jos rikoksen uhri on pieni lapsi, poliisi kuulustelee aikuista, jolle on herännyt epäily rikoksesta. Poliisi kuulustelee myös epäiltyä ja todistajia. Lopuksi kertyneet materiaalit kootaan esitutkintapöytäkirjaan. Poliisi tutustuu siihen ja täydentää tarvittaessa. (oikeus.fi. Rikosasian käsittelyn vaiheet)

Esitutkinnan eteneminen ja rikoksen selvittäminen voidaan varmistaa pakkokeinoilla. Epäilty voidaan ottaa kiinni korkeintaan vuorokaudeksi. Tämän jälkeen epäilty pidätetään tai vapautetaan. Pidätysaika on kiinniottamisesta kolme vuorokautta, jonka jälkeen epäilty on joko vapautettava tai vangittava poliisin vaatimuksen mukaisesti. Poliisi voi vaatia käräjäoikeudelta epäillyn vangitsemista, silloin kun vapaaksi päästäminen vaikeuttaisi rikoksen selvittämistä. (Arola 2009, 39.)

Vangitsemisen lisäksi pakkokeinoina käytetään takavarikkoa ja matkustuskieltoa. Niillä yritetään estää rikoksesta epäillyn poistuminen maasta, taikka esimerkiksi varastetun omaisuuden hukkaaminen, kätkeminen tai myyminen. (Arola 2009, 39.)

Poliisi voi tehdä kiireellisen kotietsinnän ylemmän poliisiviranomaisen luvalla. Muita pakkokeinoja, joille tarvitaan oikeuden päätös, ovat: kotietsintä, viestiliikenteen televalvonnan harjoittaminen, telekuuntelu ja tekninen tarkkailu. (Arola 2009, 39.)

3.1.2 Syyteharkinta

Syyteharkintaa varten poliisi lähettää pöytäkirjan ja muut asiassa kertyneet tiedot syyttäjälle. Mikäli todennäköisiä syitä epäillyn syyllisyyden tueksi on olemassa, syyttäjä nostaa syytteen rikoksesta epäiltyä vastaan. Jos syyllisyyden tueksi ei ole riittävä näyttöä, syyttäjä voi jättää syytteen nostamatta. Hän tekee syyttämättäjättämispäätöksen. Syyttäjä nostaa syytteen toimittamalla kirjallisen haastehakemuksen käräjäoikeuden kansliaan. Asia siirtyy tuomioistuimelle. Jos virallinen syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta, voi asianomistaja itse nostaa syytteen rikoksesta. (Pirinen & Honkanen 2017, 245.)

3.1.3 Oikeudenkäynti

Oikeudenkäynti on suullinen pääkäsittely, jossa käräjäoikeus käsittelee rikos- ja riita-asian, sekä antaa ratkaisun eli tuomion asiassa. Rikosasian oikeudenkäynnissä käsitellään vain niitä rikosasioita, joista syyte on nostettu. (Arola 2009, 41.)

Kun syyte nostetaan, rikosjutun vastaajalle annettavassa haasteessa häntä kehoitetaan vastaamaan häneen kohdistettuun syytteeseen ja muihin vaatimuksiin. Yleensä rikosjutun vastaaja kutsutaan oikeudenkäyntiin vastauksen antamista varten. Kutsu oikeudenkäynnin pääkäsittelyyn toimitetaan myös rikoksen asianomistajalle ja asianosaisten nimeämille todistajille. Joskus voidaan pyytää rikosjutun vastaajalta vastaus kirjallisesti. (oikeus.fi. oikeudenkäynti)

Oikeudenkäynti tapahtuu tuomioistuimissa. Tuomioistuimia sitoo ainoastaan voimassa oleva oikeus. Ne soveltavat lakia yksittäistapauksiin asioissa. (Tieteen termipankki i.a.)

3.2 Rikosasiat

Rikosasian suullisessa pääkäsittelyssä ovat yleensä kaikki osapuolet läsnä silloin kun kyseessä on henkeen tai terveyteen kohdistunut rikos, näin myös muissa vakavissa rikosasioissa. Joissain tilanteissa myös kirjallinen menettely on mahdollinen. Tällöin asia ratkaistaan pelkän kirjallisen materiaalin perusteella, osapuolia ei kutsuta paikalle. Näitä ovat mm. rattijuopumusasiat ja vahingonkorvausvaatimukset. Kirjallinen menettely edellyttää molempien osapuolten suostumusta. (koivukangas 2007, 20.)

Koivukankaan (2011, 179–180) mukaan kun suullinen oikeudenkäynti järjestetään, uhri saa useimmiten postitse pyynnön toimittaa vahingonkorvausvaatimuksen. Pyyntö voidaan lähettää myös varsinaisen oikeudenkäyntikutsun liitteenä. Osapuolille lähetetään kutsu, josta ilmenee tuomioistuimen asian käsittelyn päivämäärä ja kellonaika. Syyttäjän haastehakemus lähetetään yleensä kaikille osapuolille kutsuun liitettynä. Haastehakemuksessa ilmenee rikoksesta epäillyn henkilön nimi, mistä häntä syytetään ja millaisia vaatimuksia tuomioistuimessa tullaan esittämään. Tässä vaiheessa ilmoitetaan käräjäoikeudelle, mikäli oikeudenkäynnissä tarvitaan tulkkia.

3.3 Riita-asiat

Riita-asian käsittely poikkeaa rikosasiakäsittelystä. Riita-asioita ovat esimerkiksi erimielisyydet elatusavusta tai tietyn maakappaleen laillisesta omistusoikeudesta. Erimielisyydet voidaan ratkaista kiistakumppaneita sitovilla sopimuksilla ilman oikeudenkäyntiä. Kiistakumppaneiden välinen sopimusyritys voi aiheuttaa usein isomman erimielisyyden, joten asian selvitys vaatii ulkopuolisen osallistumista. (Arola 2009, 35–36.) Käräjäoikeuksien riita-asioita ovat esimerkiksi työntekijöiden palkoista ja vahingonkorvauksista tehdyt vaatimukset, perintöriidat tai kauppojen purkamiset (oikeus.fi. oikeudenkäynti).

Riita-asiassa kantaja jättää oikeudelle haastehakemuksen, josta käy ilmi, mistä asiasta hän haastaa vastaajan. Hakemuksessa tulee esittää selkeästi vaatimukset ja riittävät perusteet sekä esittää vaatimusta tukevia todisteita. (Arola 2009, 37.)

Kun haastehakemus tulee vireille käräjäoikeuden kansliaan, käräjäoikeus perehtyy asiaan. Jos kanne on perusteeton käräjäoikeus hylkää sen. Jos hakemus on epäselvä, se voidaan jättää tutkimatta. Jos haaste on aiheellinen, käräjäoikeuden haastemies toimittaa haasteen kirjallisesti vastaajalle. Vastaaja on velvollinen vastaamaan kanteeseen kirjallisesti, jolloin hän ilmoittaa myöntääkö kanteen tai vastustaako siitä. Jos vastaaja ei vastaa, asia voidaan ratkaista yksipuolisella tuomiolla. (Arola 2009, 38.)

3.4 Sovittelu

Vähäisiä rikos- ja riita-asioita voidaan sovittaa tuomioistuimen ulkopuolella. Edellytyksenä on osapuolten halukkuus ja suostumus. Puolueettomien ja vaitiolovelvollisten vapaaehtoissovittelijoiden välityksellä osapuolet voivat itse vaikuttaa oman asiansa käsittelyyn ja asiaa koskevaan päätökseen. Mikäli sovintoon päästään, siitä tehdään kirjallinen sopimus. (RIKU. i.a.)

3.5 Rangaistukset ja seuraamukset

Rangaistuksen tavoitteena on rikollisuuden ehkäiseminen. Tähän pyritään kahta tietä, ensimmäinen niistä on yleinen rangaistus, joka voidaan tuomita kenelle tahansa rikoslain alaisille henkilölle. Yleisellä rangaistuksella on yleisestävä vaikutus. Toinen rangaistustyyppi on erityisrangaistus, joka voidaan tuomita vain rajatuille henkilöryhmille. Esimerkiksi nuorisorangaistus on erityisrangaistus, rangaistus alle 18 vuotiaana tehdystä rikoksesta. Erityisrangaistus on myös virkamiehille tuomittava varoitus tai viraltapano.

Erityisrangaistuksella on erityisestävä vaikutus ja sen tarkoituksena ehkäistä rikoksentekijää uusimasta tekoaan. (Pirinen & Honkanen 2017, 232.)

Suomen yleisistä rangaistuksista lievin rangaistus on rikesakko ja ankarin on ehdoton vankeus. Muut rangaistuslajit ovat sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus. (minilex i.a) Soveltavan rangaistuksen tunnusmerkistön ja teon törkeysasteen perusteella tuomioistuin tekee ratkaisun ja määrää rangaistuksen. (Pirinen & Honkanen 2017, 233.)

4 IRAKIN OIKEUSJÄRJESTELMÄ JA RANGAISTUKSET

Irakin oikeusjärjestelmä samoin kuin Suomen oikeusjärjestelmä on jaettu kolmeen eri osaan: tuomio-, lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaan. Irakissa tuomiovalta soveltaa lakia ja sen käsittelyä, sekä tulkitsee lain säännöksiä. Tuomiovalta pyrkii selvittämään epäselvyydet täydentämään puutteita tai selventämään säännösten välisiä ristiriitaisuuksia lainsäädännön ja määräysten määrittämiseksi. (Muntada kawanin al Shark i.a.)

Irakin tuomiovalta koostuu seuraavasti:

- oikeusneuvosto
- liittovaltion korkein oikeus
- liittovaltion muutoksenhakutuomioistuin (korkein hallinto-oikeus)
- syyttäjänvirasto
- tuomioistuimen valvontavirasto

Muita keskitettyjä liittovaltion tuomioistuimia säännellään lailla. Lainsäädännön perusteella tuomiovalta toimii itsenäisesti ja tuomarit ovat riippumattomia, eikä mikään ulkopuolinen voi puuttua tuomioistuimen ratkaisuihin. (Muntada kawanin al Shark i.a.)

Haastateltuani nykyisin eläkkeellä olevaa Irakilaista tuomaria, Zouhaer Kadhem Abbodia Kurdistanin oikeusjärjestelmästä, hän kertoi, että Irakin Kurdistanin tuomioistuimet toimivat Irakin oikeuslain numero 23;1979 mukaisesti. Irakissa tuomioistuimet jaetaan siviilituomioistuimeen ja rangaistustuomioistuimeen.

Siviilituomioistuimet:

- käräjäoikeus
- kansalaistuomioistuin
- työtuomioistuin

Rangaistustuomioistuimet:

- tutkintatuomioistuin
- rikkomustuomioistuimeen
- nuorisotuomioistuimeen
- rikostuomioistuimeen.

Näitä ylempi tuomioistuin on muutoksenhakutuomioistuin (hovioikeus).
(Tuomari Zouher Khadem Abbod 22.7.2018.)

4.1 Rikos- ja riita-asioiden käsittely

Irakissa käräjäoikeus käsittelee vain riita-asioita. Rikkomustuomioistuin käsittelee lainrikkomuksia ja rikoksia, joiden rangaistus ei ylitä viiden vuoden vankeustuomiota. Rikkomustuomioistuin ratkaisut tarkistetaan hovioikeudessa. Rikostuomioistuin käsittelee isompia rikoksia, joiden sovittamisesta voi joutua elinikäiseen vankeuteen tai tuomituksi kuolemaan. Rikostuomioistuimen ratkaisuja valvoo liittovaltion muutoksenhakutuomioistuin, Suomessa vastaava elin on hovioikeus. Irakissa ylin tuomioistuin on al-tamiiz tuomioistuin, suomeksi muutoksenhakutuomioistuin eli hallinto-oikeus, jonka tehtävänä on seurata kaikkien muiden tuomioistuinten toiminnan laillisuutta. (Tuomari Zuher Kadhem Abbod 22.7.2018.)

Abbodin (henkilökohtainen tiedonanto 22.7.2018) mukaan rikoksen tapahtuessa Irakissa määrätään rangaistusoikeuslain mukaisesti tutkintatuomari (tutkintajohtaja). Hän johtaa koko tutkintaprosessin ja määrää toisen rikostukijan, joka suorittaa tutkinnan käytännön vaiheet ja toimii tutkintatuomarin päätöksien alaisena. Tutkintajohtajan päätökset perustuvat syyttäjän harkintaan. Tutkinnan päättyessä tutkintajohtaja päättää epäillyn vapauttamisesta, mikäli todisteet eivät riitä syytteen nostamista varten. Todisteiden ollessa riittävän päteviä hän päättää syytteen viemisestä rikosoikeuteen. (Tuomari Zuher Kadhem Abbod 22.7.2018.)

4.2 Liittovaltion korkein oikeus

Liittovaltion korkein oikeus on valtion hallinnollinen oikeus. Se koostuu useista tuomareista, islamisen oikeuskäytännön asiantuntijoista ja juristeista. Laki määrittää heidän valitsemisensa ja lukumäärän (Muntada kawanin al Shark i.a.)

Liittovaltion korkeimman oikeuden tehtävät ovat:

- valvoa voimassa olevien lakien ja asetusten perustuslaillisuutta
- tulkita perustuslakia
- ratkaista liittovaltion lakien päätöksien, määräysten, ohjeiden ja menettelytapojen soveltamisesta aiheutuvia ongelmia (Muntada kawanin al Shark i.a.)

Liittovaltion korkein oikeus ratkaisee myös liittovaltion hallituksen ja maakuntien hallitusten, sekä kaupunkien ja virastojen välisiä riitoja. Liittovaltion korkein oikeus ratkaisee laillisesti tasavallan presidenttiin ja pääministeriin kohdistettuja syytteitä, sekä vahvistaa eduskunnan vaalien lopputuloksen. (Muntada kawanin al Shark i.a.)

5 SANASTOTYÖN MENETELMÄT

Kerron tässä, että opinnäytetyöni on sanastotyö, jossa käytetään sanastotyön menetelmiä. Seuraavissa alaluvuissa esittelen työni kannalta keskeisiä käsitteitä.

Haaralan (1981, 13) mukaan sanastotyö tapahtuu seuraavien vaiheiden kautta:

1. Kerätään sanastoa ja tallennetaan sitä.
2. Kuvataan sanastotyö systemaattisesti.
3. Annetaan normatiiviset ohjeet sanastotyön käytöstä.
4. Luodaan uusia ilmauksia ja vakiinnutetaan niitä.
5. Kehitetään sanastotyön periaatteet.

5.1 Sanastotyö

Sanastotyö käsittää tarkasti rajattuja erikoisalan käsitteitä ja niiden nimityksinä käytettäviä termejä, joiden tarkoituksena on alla koskeva viestinnän tehostaminen. Terminologisen sanastotyön avulla erikoisala tai monikielinen viestintä selkeytyy. Sanastotyöllä tarkoitetaan rajautuvasti erikoisalan käsitteiden keräämistä, analysoimista, kuvaamista ja esittämistä. Sanastotyö palvelee tarkoitusta, kun sanasto laaditaan huolellisesti ja käytetään hyväksi sanastotyön yleisiä periaatteita ja menetelmiä. (Sanastokeskus TSK i.a.)

Suonuutin (2012,10) mukaan terminologia tarkoittaa tiedon järjestämistä ja välittämistä. Käsite terminologia on keskeinen elementti. Sanastotyö perustuu käsitteiden keräämisen ja analysointiin. Sanastotyön organisoinnin tukemiseksi, täytyy noudattaa työjärjestystä. Sanastotyöllä on eri vaiheita, ensin aloitetaan tunnistamalla ja keräämällä jonkin erikoisalan käsitteitä. Sitten luodaan käsitejärjestelmät, analysoidaan termit ja kirjoitetaan määritelmät. Valitaan termit ja luodaan uusia termejä. Viimeiseksi laaditaan sanasto valmiiksi. Nämä vaiheet tapahtuvat käytännössä rinnakkain. Terminologian sanastotyö koostuu tarkoitteista, käsitteistä, määritelmistä ja termeistä.

5.1.1 Tarkoite

Tarkoitteet ovat ihmisten havaitsemia tai kokemia kohteita- esineitä, olentoja, tapahtumia, prosesseja tai ominaisuuksia. Ne ovat todellisia ilmiöitä, osa on konkreettisia (esimerkiksi puut, esineet ja aineet), osa on abstrakteja (esimerkiksi yhteiskunta ja terveys). Tarkoitteen ominaisuus on käsitepiirre, joka on mahdollista havaita tai mitata tai hyväksyttää. Tarkoitteen idea muodostuu käsitepiirteistä. (Suonuuti 2012, 11.)

5.1.2 Käsite

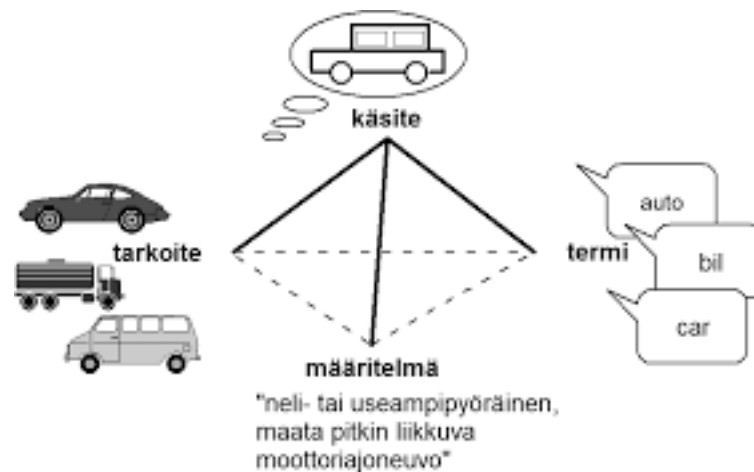
Kun ihminen ajattelee jotakin tarkoitetta mielessänsä, hän valitsee joukon ominaisuuksia, jotka ovat käsitepiirteitä. Sen jälkeen käsitepiirteet yhdistyvät mielikuvaksi ja tarkoite muuttuu käsiteeksi. Siis ihminen muodostaa tarkoitteista termin. (Suonuuti 2012, 11.) Käsitteet voidaan määrittellä ihmisen muodostamiksi ajatusmalleiksi, jotka vastaavat tiettyjä ympäröivän todellisuuden kohteita (Sanastokeskus ry 2006).

5.1.3 Termi

Termit voivat olla yksi tai useampi sana tai symboli. Suomalainen (2002) toteaa, että termit kuvaavat määriteltyjä käsitteitä, joiden sisältöön termin käyttöyhteys ei vaikuta. Termien tarkoitus on taata tihetyillä erikoisalalla työskentelevien ihmisten keskinäinen ymmärtäminen omaan alansa viestintätilanteissa. Yleiskielen ja erikoiskielten välillä on vuorovaikutussuhde, joka elää koko ajan. Erikoiskielillä on termejä, jotka siirtyvät yleiskieleen samalla kun yleiskielen sanoja otetaan erikoiskielten termeiksi

5.1.4 Määritelmä

Määritelmä on käsitteen kielellinen kuvaus. Kun määritellään jokin käsite, kerrotaan käsitteen olennaiset sisällöt, merkitykset ja piirteet, näin voidaan erottaa käsite muista saman yläkäsitteen alaisista, ja lähellä olevista käsitteistä. (Virta 2015.).



KUVA. Tarkoitteen, käsitteen, määritelmän ja termin väliset suhteet (Suonuutti 2016)

5.2 Havainnointi

Opinnäytetyössä käytin tarkkailevaa havainnointia niin, että keräsin sanastoja erilaisesta lähteistä. Myös kirjalliseen osuuteen pyrin havainnoinnilla etsimään asianmukaisia ja luotettavia materiaaleja. Havainnointini kohteena oli mm. nettisivustoja, kirjoja ja oikeusalalla toimivia ammatillisia. Havainnointiaineiston kerääminen sopii sekä määrälliseen että laadulliseen tutkimusmenetelmään. (Vilka 2014, 33.)

6 KÄÄNTÄMINEN

Tieteen termipankin määritelmän mukaan kääntäminen on viestintää paitsi kielten, myös kulttuurien välillä (tieteen termipankki i.a). Kääntäminen on kaksikielinen prosessi, jossa lähdekieli ja kohdekieli kohtaavat kääntäjän mielessä. Kolehmainen, Miestamo & Nordlundin (2013, 40) mukaan kääntämisessä lähdeteksti vaikuttaa kääntäjän muotoilemaan kohdekieliseen tuotokseen. Pasanen (2010) mukaan käänös on sekundäärinen, väärennetty kopio lähtötekstistä. ja kääntäjän täytyy sitoutua lähtötekstiin, joka sidottu tiettyyn viestintätilanteeseen. (Pasanen 2010)

Kääntäminen perustuu aina esitettyyn vaatimukseen tai tietoiseen valintaan. Kääntäjä työskentelee toimeksiannon mukaisesti. Toimeksiantaja voi olla kääntäjä itsensä tai joku muun tekemä aloite, josta seuraa käänöstoimintaa. (Helin & Yli-Jokipii 2008,189.)

6.1 Kääntäminen oikeusalalla

Oikeuskielen kääntämisen määritelmä on: ”Oikeudellisten informaatioiden sisältävän sanoman välittäminen kirjallisesti oikeuskieleltä toiseen oikeuskieleen.” Oikeuskielen kääntäminen on erikoisalan käänösviestintää. Kääntäminen voi tapahtua kahden oikeusjärjestelmän ja oikeuskulttuurin välillä. Kääntäminen voidaan suorittaa myös samassa kulttuurissa. Jos kääntäminen tapahtuu kahden kulttuurin välillä, kääntäjän on huomioitava molempien kielten oikeusjärjestelmät ja kulttuurit. (Tieteen termipankki i.a)

Oikeuskielen kääntäjältä edellytetään oikeuskieli- ja käänöstieteen alojen erityisosaamista. Oikeuskielen kääntäminen on viestintää sekä kielten että kulttuurien välillä. Käänöksen tavoite vaikuttaa siihen, mikä käänösteoria valitaan. Kääntäjän on vastuulla tietää, mitä käänökseltä odotetaan ja mihin tarkoitukseen se tehdään. (Tieteen termipankki i. a.)

6.2 Skoposteoria

Hytösen mukaan yksi tunnetuimmista käännösteorioista on Skoposteoria (Hytönen 2003, 71). Skopos kreikankielestä suomeksi tarkoittaa tavoitetta tai päämäärää. Teoria käsittelee ennen kaikkea käännöksen toimivuutta tulokielisessä yhteisössä. (Helin & Yli-Jokipii 2008,190–191.)

Skoposteoriassa käännöksen tavoite, päämäärä eli funktio asetetaan tärkeimmäksi kriteeriksi. Tieteen termipankin mukaan Skoposteoria nojaa yleiseen toimintaterapiaan. Teorialla pyritään tavoitteen saavuttamiseen. Skoposteoriassa tavoitettu tila katsotaan arvokkaammaksi kuin vallitseva tila. (Tieteentermipankki i.a.)

Reissin ja Vermeerin mukaan käännöksen skopos voi, mutta sen ei tarvitse poiketa lähtötekstin skopoksesta (Helin & Yli-Jokipii 2008,190–191). Kaikki kielenkäytön eri tasot ja hänen työkalupakkinsa tulee sisältää tietoa tekstin oletetusta vastaanottajasta. (Immonen, Weckström& Lehto 2011, 24.) Skopoksen asettamisen jälkeen kääntäjän on pohdittava ja päätettävä millä keinoin hän voi toteuttaa käännöksen. (Helin & Yli-Jokipii 2008,190.)

Sanastotyössä pyrin kääntämään määritelmät useimmille termeille sekä kurdiksi, että arabiaksi. Työtäni hankaloitti luotettavien tietolähteiden pätevä varmistaminen. Lopuksi kaikki käännökset on tarkistettu useiden näitä kieltä hallitsevien henkilöiden kanssa.

6.3 Kotouttava ja vieraannuttava käännös

Kotouttava käännös tarkoittaa tekstin muokkaamista kohdekulttuurin mukaiseksi. Näin tehdään poistamalla tai korvaamalla tulokulttuurin lukijalle oudoksi jääviä käsitteitä tutummilla käsitteillä. Sunnarin (2006) mukaan käännös sovitetaan tulotekstin vakiintuneisiin tulokielen ja- kulttuurin käsitteisiin, sekä normeihin ja konventioihin. tekstin muokataan sitten, että siitä saadaan kohdekulttuurin odotusten mukainen. (Pasanen 2010.)

Vieraannuttava käännös tarkoittaa lähtökulttuuriin sidoksissa olevien aineksien jättämistä myös kohdekulttuuriin. Jotta tulokulttuurin lukijasta ei tunnu oudolta, voidaan laittaa lisäselvityksiä tarjoavia alaviitteitä ja selvittäviä lisäyksiä. Lukijalle voidaan myös selventää tekstin vieraita aineksia, sen erillisiä sanastoja tai lisäyksiä. (Helin & Yli-Jokipii 2008,189.)

7 SANASTOTYÖN PROSESSI

Hyvällä suunnittelulla voidaan välttää monia ongelmia sanaston laatimisessa. Kun ryhdyin suunnittelemaan sanastoa, rajasin sen aiheen huolellisesti ja varmistin että minulla oli riittävästi käsiteltävän aiheen ja terminologisen sanastotyön menetelmien tuntemusta.

Määrittelin sanaston käyttötarkoituksen nimenomaan tulkkien työkaluksi suomalaisissa tuomioistuimissa ja poliisilaitoksissa. Seuraavaksi arvioin sanaston laajuuden, joka oli noin 105 sanaa ja siinä käytettävät kielet. Mietin mitä tietoja kustakin käsitteestä tai termistä oli syytä ottaa mukaan. Sanastotyössä otin myös huomioon kohderyhmän eli sanaston käyttäjien tarpeet.

Valitsin käsiteltävän aineiston ja sanaston tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisimmat työmenetelmät sekä toimintatavat. Määritelmät ovat tarkoitettut Suomessa käytettäväksi, joten termien määritelmät kuvaavat suomalaisten käsitteiden sisältöä.

Tein työn täysin itsenäisesti, eikä kukaan perehdyttänyt minua työhön. Tein aikataulun työn etenemiseksi, ja noudatin sitä. Myös Suonuutin (2010,10) mukaan työjärjestys on tärkeä sanastotyö organisaation tukemiseen.

Aion tiedottaa valmiista sanastosta niille tahoille, joille uskon sanastosta olevan hyötyä, esimerkiksi tulkkikeskuksille ja sorani ja arabiankielten tulkkikollegoille. Tulen myös pyytämään heiltä tärkeää palautetta.

7.1 Havainnot

Suomenkielisten luotettavien lähteiden löytäminen oli helppoa. Kirjastoista sain sopivia alaan liittyviä kirjoja. Hyödynsin myös luotettavia nettisivuja, tosin kurdinkielisten materiaalien etsiminen oli hyvin haastavaa. Erityisesti Suomesta käsin oli erittäin vaikea löytää luotettavia materiaaleja, joten otin yhteyden tututtaviini Kurdistanissa. Tiedustelujen tuloksena jouduin toteamaan, että kurdinkielisiä sanastoja on hyvin niukasti. Etsin myös kurdinkielisiä oikeusalan sanoja eri lähdekanavista, internetistä löysin vain poliisin toimittamia uutisia tai Facebook sivuja, joihin valitettavasti ei voi luottaa. Osa kurdinkielisistä vastineista löytyi sanakirjoista. Laatimissani sanastossa on kurdinkielisiä vastineita ja määritelmiä, jotka olen kääntänyt vapaasti suomen- tai arabiankielestä. Arabiankielisiä oikeusalan vastineita löytyi helpommin. Suurimmalle osalle arabiankielisistä vastineista löytyi myös arabiankieliset määritelmät. Mikäli niitä ei löytynyt olen kääntänyt suomenkieliset määritelmät arabiaksi ja kurdiksi. Kaikki arabiankieliset termit ja niiden määritelmät on tarkistettu arabiaa äidinkielenään puhuvien kanssa, Sen jälkeen arabian ja kurdinkielinen sanasto tarkistettiin näitä kieliä äidinkielenään puhuvan henkilön kanssa. Lopullisen tarkistuksen tekivät Kurdistanissa asuvat kaksi asianajajaa.

7.2 Sanaston kerääminen

Minulla oli jonkun verran suomenkielisiä termejä ja niiden kurdin- sekä arabiankielisiä vastineita. Näitä olin jo laatinut omien tulkkauksien tueksi. Poliisin ja oikeuslaitoksen internetsivuilta löysin paljon termejä, samoin opiskellessani Diakonia-ammattikorkeakoulussa onnistuin keräämään riittävästi termejä. Sanastotyössä valitsin olennaisimmat termit, jotka palvelevat parhaiten tarkoitustaan. Termien valinnassa huomioin myös kohderyhmän, näin olen toteuttanut skoposteoriaa.

7.3 Sanaston laatiminen

Arvioin sanaston laatimiseen tarvittavan työmäärän olevan kolme kuukautta. Laadin siihen realistisen aikataulun, jonka välitavoitteet määräytyivät opinnäytetyön seminaarien aikataulujen mukaisesti. Suunnittelin sanaston rakenteen ja valitsin tallennusmenetelmäksi Word-ohjelma taulukkomuodon. Taulukon muodostaminen ja sen hallitseminen Word-ohjelmalla on helppoa ja kirjoittaminen miellyttävää.

Alunperin ajattelin sijoittaa rikos- ja riita-asioiden käsittelyn yleissanastoon liittyvät termit ja niiden määritelmät taulukon vasemmalle puolelle ja taulukon oikealle puolelle niiden kurdinkieliset vastineet. Työn edetessä huomasin, että joillekin termeille pelkät vastineet eivät riitä, jotta ne tunnistettaisiin erikoisalan käsitteinä. Ratkaisuni perustui sanastotyön teoriaan, jonka mukaan sanastotyöllä tarkoitetaan rajautuvasti erikoisalan käsitteiden keräämistä, analysoimista, kuvaamista, ja esittämistä. (Sanastokeskus TSK i.a). Päätin myös määritellä suuren osan termeistä kurdin kielellä.

7.4 Haasteet sanaston laatimisessa

Suomen ja Irakin oikeusjärjestelmät poikkeavat toisistaan. Tästä aiheutuu kurdinkielisille vaikeuksia ymmärtää joitakin suomen oikeusjärjestelmään liittyviä termejä. Osalle suomenkielisistä termeistä olen laatinut pelkästään arabiankieliset ja kurdinkieliset vastineet ilman määritelmiä, esimerkiksi:

<p>uhri ihminen, jolle on tapahtunut jotakin paha, tai altistunut rikokseen *6</p>	<p>قوربانی*</p>	<p>الضحية*</p>
---	-----------------	----------------

Syynä on se, että nämä ovat helposti ymmärrettäviä, ja kielen käyttäjä ymmärtää niiden olevan oikeusalaan liittyviä termejä. Osa termeistä vaati määritelmän. Niitä käytetään myös muissa asiayhteyksissä, jolloin sisältö voi jäädä epäselväksi ilman tarkempaa määritelmää. Tästä syystä päätin käyttää Skoposteoriaa.

<p>erillään pitäminen vanki voidaan pitää erillään muista vangeista/ tämä on vankilan järjestely vakavasti vaarantavan teon estämiseksi. *7</p>	<p>جیاکردنهوه (دوور خستهوه) **** جیاکردنهوهی زیندانی له زیندانیهکانی که به مهبستی ڤیگری کردن له روودانی تاوانی خهترناک ****</p>	<p>انعزال (استبعاد) *** فصل السجين عن السجناء الآخرين. لحماية الآخرين من خطره أو حماية السجين من إيذاء الآخرين له ****</p>
--	--	---

Kurdinkielen sorani murteen puhujat ovat asettuneet Irakiin ja Iraniin. Näissä maissa on erilaiset oikeusjärjestelmät, joten myös osa oikeudellisista termeistä ovat erilaisia. Sanastotyössäni olen käyttänyt sellaisia vastineita, joita käytetään Irakin puolella. Irakin Kurdistanin tuomioistuimessa osa käytetyistä termeistä on arabiankielisiä. Joillekin niistä saattaa olla kurdinkieliset vastineet, mutta yleisesti oikeuden istunnoissa käytetään arabian kielisiä juridisia termejä. Tämän vuoksi sisällytin sanastoon myös arabiankielisiä vastineita ja niiden määritelmiä. Näin sanastotyöstä on hyötyä sekä kurdin- että arabian kielen tulkeille.

8 POHDINTA

Rikosprosessin käsittelyn eri vaiheessa tarvitaan tulkkia silloin kun viranomaisilla ja asiakkaalla ei ole yhteistä kieltä. Tulkkia tarvitaan rikosilmoituksen tekemisestä tuomioistuimen ratkaisuun asti. Tulkkia tarvitaan myös rangaistuksen ja seuraamuksen toimeenpanon yhteydessä.

Tulkkina ja tulkkausalan opiskelijana olen kärsinyt siitä, että oikeusalan erikoistermien vastineiden kurdin- ja arabiankielisiä termejä on ollut lähes mahdotonta löytää. Tavallisissa sanakirjoissa niitä ei ole. Myös oikeusalan sorani- ja arabiankielten sanastot ovat niin puutteellisia, että ne eivät täytä hyvän tulkkauksen vaatimaa tasoa.

Valitsin ensin opinnäytetyön sanaston kieliksi suomi–kurdi. Aloittaessani termityön huomasin, että suurin osa käytetyistä termeistä Kurdistanin poliisi- ja oikeuslaitoksissa on arabiankielisiä. Osalle termeistä löytyy myös kurdinkielisiä vastineita. Vastineet eivät kuitenkaan ole tunnistettuja oikeusalan termeinä, joten osa kurdiväestöstä ei ymmärrä niitä. Kurdinkielisten vastineiden löytäminen oli todella haasteellista. Osan termeistä käänsin arabian kielestä kurdiksi, joten päätin myös lisätä sanastotyöhön arabian kielen. Näin sanastoa voivat hyödyntää myös arabiankieliset tulkit.

Päätettyäni opinnäytetyön aiheen, aloin keräämään rikosprosessiin liittyviä termejä. Suomenkielisten termien löytäminen ei onneksi ollut vaikeaa. Aluksi keräsin termejä ja käsitteitä omista, aiemmista valmistautumisvaiheen tulkkausmateriaaleista, sekä poliisin ja Diakonia-ammattikorkeakoulun poliisi- ja oikeustulkkausalan opintomateriaaleista. Näiden lisäksi keräsin eri viranomaisten nettisivuilta suomenkielisiä määritelmiä.

Opinnäytetyön tekemisessä olen pyrkinyt toimimaan eettisesti. Pehdyin hyvin näytetyön suorittamiseen. Tutustuin eri menetelmiin lukemalla aiempia valmistuneita opinnäytetöitä. Havainnoin aiheeseen liittyviä aineistoja ja keräsin termejä huolellisesti. Koska oikeusala on hyvin laaja, rajoitin

sanastotyön siten, että siitä on hyötyä oikeustulkkausissa. Opinnäytettä tehdessäni olen saanut apua ohjaajaltani ja olen ollut jatkuvasti yhteydessä häneen. Olen saanut riittävästi apua työn edistymiseen.

Irakin oikeusjärjestelmän suomenkielisten vastineiden tarkistamiseksi olen keskustellut kielen asiantuntijoiden kanssa. Kaikki sanastotyön kurdin- ja arabiankieliset vastineet ja määritelmät tarkistin aluksi tulkkipavereideni kanssa, tämän jälkeen kurdin- ja arabiankieltä äidinkielenään puhuvien kanssa. Lopuksi tarkistutin sanastotyön Irakissa ja Kurdistanissa asuvilla, arabian- ja kurdinkielisillä juristeilla.

Yhteensä termejä on sanastossa 104 (Liite 1). Termit ovat yksittäisiä, yhdisteitä ja synonyymejä, esimerkiksi esteellisyys, eli jääviys. Olen jättänyt kurdin- ja arabiankieliset termit ilman määritelmiä, koska ne ovat helposti tunnistettavissa. Monille suomenkielisille termeille olen laatinut määritelmät pelkästään kurdiksi tai arabiaksi, koska suoraa vastinetta ei löydy. Esimerkiksi: muuntorangaistus.

Opinnäytetyötä tehdessäni opin ennen kaikkea aikataulun hallintaa. Tiedonhaussa opin paljon oikeusalaan liittyviä asioita, Suomen rikosoikeusmenetelmiä ja tietoni Suomen oikeusjärjestelmästä laajeni. Opin myös paljon uusia oikeusalan termejä. Päätelin, että pelkästään termien osaaminen ei riitä tulkeille. Määritelmät ovat todella tärkeitä, sillä ne auttavat tulkkia ymmärtämään tulkkausaiheen täydellisemmin. Myös asiakkaalle voidaan määritellä tietty termi paremmin tulkkaustilanteessa. Tekstien kirjoittaminen kehitti myös omaa osaamistani suomenkielessä.

Työn eteneminen onnistui laaditun aikataulun mukaisesti. Aloitin sanaston keruun hyvissä ajoin. Heinäkuun alussa aloitin sanastojen laatimisen. Heinäkuun lopussa ja elokuun alussa kirjoitin tekstiosuuden elokuun käsikirjoitusseminaariin osallistumista varten. Lokakuussa lisäsin puutteellisia tekstejä opinnäytetyöhön, sekä tein korjauksia ohjaajan ehdotusten mukaisesti.

Sanastotyöni tulee olemaan avuksi tulkeille oikeusalan tulkkauksissa, erityisesti rikosprosessin eri vaiheissa. Tulkkiopiskelijat voivat myös hyödyntää sanastotyötäni opinnoissaan. Toivon, että tästä pienestä osuudesta hyvin laajasta oikeusalasta, olisi apua oikeustulkeille. Tulevaisuudessa haluan jatkaa ja kehittää nyt aloittamaani sanastotyötä, olihan tässä vain pieni osa laajaa oikeusalaa.

LÄHTEET

- Arola, P. (2009). *FORUM 3. Kansalaisen lakitieto*. Helsinki: Otava.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (2017). Oikeustulkkauksen valmisteilla uusi erikoistumiskoulutus. Saatavilla 1.11.2018
<https://www.diak.fi/tyoelamapalvelut/koulutuspalvelut/erikoistumiskoulutukset/oikeustulkkauksen-erikoistumiskoulutus/>
- Finto. Tietotermit. Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. Saatavilla 23.7.2018. <https://finto.fi/tt/fi/page/t107>
- Haarala, R. 1981. *Sanastotyön opas*. Helsinki: valtion painatuskeskus
- Helin, I. & Yli-Jokipii, H. (2008). *Kohteena käänös*. uusia näkökulmia kääntämisen ja tulkkauksen tutkimukseen ja opiskelemiseen. (s.189-190). Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hytönen, N. (2006). *Käänös teorioiden kirja kääntäjän työväliseksi*. Teoksessa N. Hytönen, T. Rissanen, N. Hyvönen, U. Veitonen, N. Hytönen & R. Roslöf (2006). *Käden käänteessä: Viittomakielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä*. (s.66–69). Helsinki: Finn Lectura
- Isolahti, N. (2008). Tulkki oikeussaliviestinnän monitaiturina. *MikaEI* Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkopublication 2008/2. Saatavilla 23.11.2018
<https://www.sktl.fi/@Bin/41017/Isolahti.pdf> 23.11.2018
- Itä-Suomen yliopisto. Rikosoikeus. Saatavilla 29.10.2018
<https://www.uef.fi/web/oikeustieteet/rikosoikeus>
- Jalonen, K., Kauppinen, S. & Lehtipuuro K. (2010). *Kansalainen ja oikeus*. Helsinki: Edita.
- Kesti, J. (2018). Tulkin käyttö Suomen poliisin taktisessa neuvottelussa – Tulkin käytön tuomat haasteet ja erityispiirteet (Opinnäytetyö, Poliisiammattikorkeakoulu), saatavilla 23.7.2018
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141752/ON_Kesti.pdf?sequence=1
- Kinnunen, T. (2011). Tulkkaus oikeuskäsittely onnistuu yhteistyössä. *Haaste* 3.2011. Saatavilla 18.8.2018

- <https://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste32011/tulkattu oikeuskasittelyonnistuu yhteistyossa.html>
- Kinnunen, T. (2013). Oikeusturva, oikeustulkkaus ja translationaali tila. Teoksessa Kaisa Koskinen (toim.) *Tulkattu Tampere*. 73–106. Tampere: Tampere University Press.
- Kinnunen, T. & Vik, G. (2015) Oikeustulkkaus osana monikielistä oikeudenkäyntiä. Helsingin yliopisto, Vaasan yliopisto: ACADEMIA. Saatavilla 4.11.2018
http://www.academia.edu/28197783/Oikeustulkkaus_osana_monikielistä_oikeudenkayntiä
- Koivukangas, J. (2017). *Rikosprosessi käytännössä*. Teoksessa L. Åberg (toim.), *Rikoksen uhrin käsikirja* (s. 179–189). Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Koivukangas, J. (2011). *Käytännön oikeusopas vakivaltarikoksen uhrille*. Saatavilla 20.8 2018
<https://www.riku.fi/fi/oppaat+ja+ohjeet/oikeusopas/>
- Kolehmainen, L., Miestamo, M & Nordlund, T. (toim.) (2013) *Kielen vertailun metodiikka*. Vantaa: SKS
- Koskinen, K. (2013). *Tulkattu Tampere*. Tampere University Press.
- L 423/2003. Kielilaki. Saatavilla 14.11.2018
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423>
- L 805/2011.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110805?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=esitutkintalaki>
- Makkonen, K. (1998). *Luentoja yleisessä oikeustieteessä*. Helsingin yliopisto
- Mattila, H. E. S. (2017). *Vertaileva oikeuslingvistiikka*. Helsinki. Lakimiesliiton kustannus.
- Muntada kawanin al Shark (2015). Mahakm al- Irak, anaaeha wa darejatih. Saatavilla 31.11.2018
<http://eastlawsacademy.com/ForumPostView.aspx?l=421>
- Nuopponen, A. (1999). *Mihin terminologian teoriaa ja menetelmä voidaan hyödyntää*. Teoksessa Kuhmonen, K. (toim.) *Toimikunnista termitalkoisiin* (s. 91–98). Saatavilla

http://lipas.uwasa.fi/~atn/papers/artikkelit/LinkedDocuments/Nuopponen_Menetelma_TSK99.pdf

oikeus.fi. Lapsi rikoksen uhrina. Mitä rikosprosessissa tapahtuu -esite.

Saatavilla 7.8.2018

<https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/lapsirikoksenuhrina/mitarikosprosessissatapahtuu.html>

oikeus.fi. Rikosasian käsittelyn vaiheet. Saatavilla 21,7.2018

<https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/josjoudutrikoksenuhriksi/rikosasiainkasittelynvaiheet.html>

Oikeus.fi. Oikeudenkäynti. Saatavilla 21.11.2018

<https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index/oikeudenkaynti.html>

Oikeusministeriö. Rikosoikeus. Saatavilla 4.8.2018

<https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus>

Oikeustulkkauksen selvityshanke. Asiantuntijaryhmän raportti

opetusministeriölle (2008). Saatavilla 8.8.2018 <https://sktl-fi-bin.directo.fi/@Bin/0cb704a3873d9e0cb1d5bba87cb2d08a/1533740964/application/pdf/35804/Oikeustulkkausraportti.pdf>

Opetushallitus. Kasvatus, koulutus ja tutkinnot. Oikeustulkkierekisteri.

Saatavilla 14.11.2018

https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/oikeustulkkierekisteri

Otavan opisto. YH1 Suomalainen yhteiskunta. Verkkokurssi. Saatavilla

11.11.2018 <https://otavanopisto.muikkuverkko.fi/workspace/yh1-suomalainen-yhteiskunta/materials-reading#p-undefined>

Pasanen, P. (7.10.2010). Kotouttaminen ja vieraannuttaminen sanastotyössä

[luento]. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto, Joensuu). Saatavilla 28.10.2018 <https://docplayer.fi/21065558-Kotouttaminen-ja-vieraannuttaminen-sanastotyossa.html>

Pirinen, J. & Honkanen, J. (2017). *Jokaisen oikeustieto*. Helsinki: Sanoma

Pro Oy

Rikoslaki ja rangaistuslajit. Saatavilla 20.10.2018

<https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-rangaistuslajit>

Rikosuhripäivystys. Ohjeita sovittelua harkitsevalle. Saatavilla 9.8.2018

<https://www.riku.fi/fi/oppaat+ja+ohjeet/ohjeita+sovittelua+harkitsevalle/>

- Sanastokeskus TSK. Mitä terminologinen työ on ja mihin sitä tarvitaan. Saatavilla 26.6.2018. http://www.tsk.fi/tsk/fi/sanastotyö_-_mitä%2C_miksi_ja_kenelle%3F-8.html
- Suomalainen, J. (1.2002). esikoiskielestä yleiskieleen- termistä sanoiksi. Saatavilla 23.7.2018. <https://www.kielikello.fi/-/erikoiskielista-yleiskieleen-termeista-sanoiksi>
- Suomen kääntäjien ja tulkkienliitto (2016). Oikeustulkin etiikka. Saatavilla 28.11.2018 <https://www.sktl.fi/@Bin/952493/Oikeustulk.16.pdf>
- Suonuuti, H. (2012). *Sanastotyön opas*. Helsinki: Sanastokeskus TSK.
- Suonuuti, S. (9.5.2016). Varhaiskasvatuksen sanastotyö. [Luentomateriaali] Sanastokeskus TSK. Saatavilla 15.11.2018. https://www.google.fi/search?safe=active&hl=fi&biw=1920&bih=963&tbm=isch&sa=1&ei=DXr1W5HtL4OpsAHR8pWACQ&q=Tarkoitteen%2C+k%C3%A4sitteen%2C+m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4n+ja+termin+v%C3%A4liset+suhteet&oq=Tarkoitteen%2C+k%C3%A4sitteen%2C+m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4n+ja+termin+v%C3%A4liset+suhteet&gs_l=img.12...33634.33634..39000...0.0..0.81.81.1.....3....1j2..gws-wiz-img.....0.EC1fa2mQOj8#imgsrc=iWcpjXFNGaDJBM:
- Terminologian sanasto (2006). Sanastokeskus TSK ry. Saatavilla 29.10.2018. <http://www.tsk.fi/tiedostot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>
- Tieteen termipankki (2018). Skoposteoria. Saatavilla 30.10.2018 <http://tieteentermipankki.fi/wiki/Käännöstiede:skoposteoria>
- Tilastokeskus 2018. Ulkomaan kansalaiset. Saatavilla 25.7.2018. <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaan-kansalaiset.html>
- Vainikka, M. (2018) Poliisi- ja oikeus tulkkausympäristön osa I [Powerpoint] Diakonia-ammattikorkeakoulu
- Vilkka, H. (2014). Tutki ja havainnoi. Saatavilla 1.11.2018 <http://hanna.vilkka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-havainnoi.pdf>
- Virta, T (2015). Tieteen termipankki ja termien määritelmät. (Pro gradu - tutkielma, Helsingin yliopisto). Saatavilla 6.8.2018

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155518/tieteent.pdf?sequence=1>

LIITE1: RIKOS- JA RIITAPROSESSIN KÄSITTELYN YLEISSANASTO
SUOMI-KURDI (SORANI)-ARABIA

<p>ajokorttitta ajaminen ajaminen kulkuneuvoa ilman ajokorttia *4</p>	<p>شۆفیری کردن به بن مؤلهتی شۆفیری ****</p>	<p>قيادة السيارة بدون إجازة السياقة *****</p>
<p>asianajaja ammattimaisesti lainopillisia neuvoja ja oikeusapua antava, määräehdot täyttävä lakimies *12</p>	<p>وهكيلي دادگا، پاريزهر *** ياسازانئكه كه رينمايي و يارمهتي ياسايي پيشكهمش دهكات، مهرجه دياريكراوهكاني كارامهيي پيشهيي تيادايه له بواري ياسادا ****</p>	<p>محامي * أخصائي قانوني مؤهل مهنيًا يقدم مساعدة قانونية ويستوفي الشروط 3 **</p>
<p>asianomistaja osapuoli, johon rikos on kohdistunut *3</p>	<p>سكالآكار (مودهعي) لايمني تاوان لئى كراو، زهرهريئ گهيشتوو ****</p>	<p>مُدعي * الطرف الذي ارتكبت الجريمة بحقه. عانى من الضرر ****</p>
<p>ehdollinen vankeustuomio rangaistuksen täytäntöönpanoa lykätään koeajaksi, eli tuomittu ei joudu vankilaan *4</p>	<p>سزای زيندانيي مهرجدار گوريني جئيهجيئ کردنی سزای زيندانی بو ماوهی تاقیکردنهوه له دهروهی زيندان *****</p>	<p>الحكم بالسجن مع وقف التنفيذ (مشروط) يتم تغيير تنفيذ الحكم بالسجن لفترة تجريبية، أي أن الشخص المدان لا يدخل السجن ****</p>
<p>ehdoton vankeustuomio vankeusrangaistuksen suorittaminen vankilassa *4</p>	<p>سزای زيندانيي بئى مهرج ** جئيهجيئکردنی سزای زيندانی له ناو زينداندا ****</p>	<p>الحكم بالسجن المطلق (غير مشروط) ** تنفيذ حكم السجن بدخول السجن ****</p>
<p>elinkauppa ihmisen elimillä käytävää kaupankäyntiä, taloudellisen hyötymisen vuoksi *11</p>	<p>بازرگانی کردن به نهئدامانی جهستهوهوه بهكار هينانی نهئدامانی جهستهی مروؤف له بازرگانيدا به مهبهستی دهسكهوتی نابوری ****</p>	<p>الإتجار بالأعضاء استعمال أعضاء البشرية في التجارة لغرض التبرع الغير المشروع منها ****</p>
<p>epäilty esitutinnan kohteena oleva henkilö, jota epäillään rikoksesta *4</p>	<p>گومانئیکراو *** كهسيكه كه گومانی تاوانی لئى دهكریت و لئیکولئنهوهی بهرايی (پيشلائیکولئنهوه) لهگهئدا دهكریت ****</p>	<p>مشتبه به *** الشخص قيد التحقيق الذي يشتبه في ارتكابه جريمة ****</p>

<p>erillään pitäminen</p> <p>vanki voidaan pitää erillään muista vangeista/ tämä on vankilan järjestely vakavasti vaarantavan teon estämiseksi.</p> <p>*7</p>	<p>جياکردنهوه (دور خستنهوه) ****</p> <p>جياکردنهوهی زیندانی له زیندانبهکانی که به مهبهستی ریگری کردن له روودانی تاوانی خمته رناک ****</p>	<p>انعزال (استبعاد) ***</p> <p>فصل السجين عن السجناء الآخرين. لحماية الآخرين من خطره أو حماية السجن من إيداء الآخرين له ****</p>
<p>esitutkinta</p> <p>poliisi selvittää rikosta koskevat seikat syyteharkintaa varten *4</p>	<p>لنکوئینهوهی بهرایی، پیشلنکوئینهوه **</p> <p>لنکوئینهوهی پولیس له تاوان وکار یگریهکانی به مهبهستی جولاندنی سکاآ ****</p>	<p>التحقيق الأولي **</p> <p>التحقيق الشرطة في القضية الجرمية لغرض المقاضاة ***</p>
<p>esitutkintapöytäkirja</p> <p>esitutkinnassa kertyneestä aineistosta laadittava pöytäkirja tutkintatoimenpiteet ja muut tutkinnassa kertyneet asiakirjat, piirroukset, valokuvat ja tallenteet *13</p>	<p>دهسنوسی پیشلنکوئینهوه</p> <p>گشت نهو بهلگانهی که له ماوهی پیشلنکوئینهوهدا کوکراونهتهوه، بو نمونه دهسنوسی لنکوئینهوه، وینه، نوسراوو بابتهه تومارکراوهکان ****</p>	<p>محضر التحقيق الاولي **</p> <p>جميع الأدلة والمواد الجرمية التي تم جمعها في التحقيق الأولي</p> <p>يشمل الوثائق والرسومات والصور والتسجيلات التي تم جمعها أثناء التحقيق الاولي ****</p>
<p>esteellisyys, eli jääviys</p> <p>hallintoasian käsittelijän ja käsiteltävän asian tai asianosaisten välinen suhde/ käsittelijän objektiivisuutta, tasapuolisuutta, puolueettomuutta ja riippumattomuutta voidaan epäillä *4</p>	<p>لنک نههاتوووی، ریگری له کهسیتی</p> <p>پهوهندی نیوان کارمهندان له بابتهه نیداریهکاندا لهگهل لایهه بهشدار بووهکان دهیتهه هوئی گومان کردن سهربهخوی و بیلایهنی له کاتی کارکردن و بریارداند ****</p>	<p>تجريد من الاهلية، عدم التوافق ***</p> <p>وجود علاقة بين العاملين والاطراف المشاركة قضية قانونية أو الإدارية</p> <p>يولد الشك في العمل بموضوعية وحيادية والتعامل بالمساواة ***</p>
<p>etsintäkuulutus</p> <p>poliisille annettu määräys/oikeus ottaa kiinni rikoksesta epäilty henkilö *2</p>	<p>بریاری دهسگیرکردن</p> <p>دانی فرمان یان ماف به پولیس بو دهسگیرکردنی کهسیتی گومانلنکراو ****</p>	<p>أمر قبض، مذكرة توقيف</p> <p>شخص تبحت عنه الشرطة وفق أمر قضائي ****</p>

<p>haaste henkilölle osoitettu kehotus vastata kantajan kanteeseen tai kutsu saapua tuomioistuimeen *13</p>	<p>بانگهیشت کردن (فهرمان به ناماده بوون) داواکردن له کسینک بۆ وهلامدانهوهی داوای تۆمارکراو لهسهری یان ناماده بوونی لهبهردهم دادگادا *****</p>	<p>استدعاء دعوة المُدعي عليه للرد في المسائل المدنية والجنائية أو تمثيله أمام المحكمة ****</p>
<p>Haastehakemus hakemus, jolla kantaja aloittaa oikeudenkäyntihaastehakemuksen *13</p>	<p>بهرزکردنهوهی داوا ئهو داوا کاریهیه که له لایهن داواکارهوه بهرز دهکرتنهوه بۆ دادگا *****</p>	<p>رفع الدعوى طلب المدعي لتقديم دعوى من المحكمة ****</p>
<p>henkirikos tahallinen väkivallan seurauksena aiheutettu toisen ihmisen kuolema *8</p>	<p>تاوانی کوشتن ***</p>	<p>جريمة قتل ***</p>
<p>huumausainerikos huumausaineiden väärinkäyttö ja laiton kauppa *3</p>	<p>تاوانی مادده بیهوشکهرهکان بهکار هینانی مادده بیهوشکهرهکان وبازرگانی پی کردنیان دوور له یاسا *****</p>	<p>جريمة المخدرات تعاطي المخدرات والاتجار غير المشروع بها ****</p>
<p>huumausaine kauppa</p>	<p>بازرگانی مادده بیهوشکهرهکان *****</p>	<p>تجارة المخدرات (تهريب المخدرات) ****</p>
<p>ihmiskaupparikos toisen henkilön paritusrikoksen kaltainen seksuaalinen hyväksikäyttö. esimerkiksi: pakkotyö tai muunlainen ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin saattaminen *11</p>	<p>تاوانی بازرگانی کردن به مروفهوه تاوانی بهکار هینانی کسینک بۆ یهکخستنی سنکسی، به زور کار پی کردن یان پیشیلکردنی نرخى مروفایهتی *****</p>	<p>جريمة الاتجار بالبشر مثلا: إجبار شخص آخر للعمل، الإساءة للكرامة الإنسانية، القوادة لغرض استغلال جنسي ****</p>

<p>kanteen hylkääminen tuomioistuimen pääasiaa koskeva päätös, jonka mukaan kanteen hyväksymiselle ei ole edellytyksiä *4</p>	<p>رەت كوردنەوهی (وهرنهگرتنی) داواکاری دەرکردنی بربار له لایهن دادگاوه له سهەر وهرنهگرتنی داواکاری به هۆی نه بوونی مهزجه كانی قبول كوردنەوه *****</p>	<p>رفض الدعوى قرار المحكمة برفض الدعوى لسبب عدم توفير الشروط الكافية**</p>
<p>kanteesta luopuminen kantaja ilmoittaa tuomioistuimelle, että hän luopuu oikeudestaan lopullisesti *3</p>	<p>دهستههگرتن، له داواکاری ئاگادار كوردنەوهی دادگا له لایهن داواكار موه به دهست ههگرتن له مافهكهی (بابهته ناكوكهكان) *****</p>	<p>تنازل عن الدعوى*** اخطار المحكمة من قبل رافع الدعوى بتنازل عن حقه تماما***</p>
<p>kanteen myöntäminen riita-asiassa, vastapuolen ilmoitus tuomioistuimelle siitä, että hänen mielestään kantajan vaatimukset ovat oikeutettuja ja tuomioistuin voi hyväksyä kanteen *4</p>	<p>رازی بوون (قبول بوون) به داواکاری ئاگادار كوردنەوهی دادگا له لایهن داوالیکرا موه به پهسهند کردنی ههموو یان بهشیک له داواکاریهکانی داواکار (بابهته ناكوكهكان) *****</p>	<p>قبول الدعوى إقرار المدعى عليه بصحة شكوى المدعي في النزاعات جزئيا أو كليا ****</p>
<p>kavallus teko, jossa henkilö antaa hallussaan olevia varoja tai muuta irtainta omaisuuta *13</p>	<p>(دزۆکی) دزی له پارهی دهولتهت یان کۆمپانیاکان *****</p>	<p>اختلاس*** سرقة أموال الدولة والمؤسسات أو الشركات****</p>
<p>keskusrikospoliisi suomen poliisin valtakunnallinen yksikkö, jonka toimialueena on koko suomi *8</p>	<p>ناوهندی پۆلیسی قهلاجۆ کرنی تاوان (بهرنگار بوونهوهی تاوان) یهکهیهکی نیشتمانی پۆلیسی فینلهندیه ****</p>	<p>شرطة مكافحة الأجرام الوحدة الوطنية للشرطة الفنلندية، التي تمثل مجال نشاطها في كل فنلندا *****</p>
<p>Kiinniottaminen *15</p>	<p>دهسگیرکردن ****</p>	<p>القاء القبض *****</p>
<p>kiristys toisen henkilön pakottaminen luopumaan jostain edusta uhkaamalla *4</p>	<p>فشار خسته سهەر زۆر لیکردنی کهسێک بو دهست ههگرتن له بهرژوهندیهک ری ههرهشه لیکردنیهوه *****</p>	<p>إبتزاز، الضغط*** إجبار شخص آخر وبالتهديد للتنازل عن مصلحة معينة أو الحصول على منافع منه ****</p>

<p>kotietsintä rikosprosessuaalinen pakkokeino, kotietsinnän kohteena voi olla koko rakennus, yksittäinen huone tai vaikkapa kulkuneuvo *3</p>	<p>پشکنینی مال * یهکیکه له ریگهچاره زۆرهملیکان له لایهن پۆلیسهوه لێره دا مه بهست له پشکنینی مالهکه یان هۆکانی گواستنوهیه *****</p>	<p>تفتیش السکن * إجراء إجباري يشمل تفتيش السكن، العمارة أو المركبات ****</p>
<p>kuolemantuottamus toisen kuoleman aiheuttaminen huolimattomuudella tai varomattomuudella *4</p>	<p>کوشتن به ههله (بئ مه بهست) هۆکاری مردنی که سێک به هۆی نا وریایی یان ئیهمالییهوه *****</p>	<p>القتل غیر المتعمد فعل يتسبب في وفاة شخص آخر بسبب الإهمال أو اللامبالاة ****</p>
<p>Kuulustelu</p>	<p>لنیرسینهوه *</p>	<p>إستجواب *</p>
<p>kyberrikollisuus tietotekniikkarikollisuus, eli tietotekniikkaan tai tietoverkkoihin kohdistuvia rikoksia *10</p>	<p>تاوانی ئه له کترۆنی ئهنجامدانی تاوان له تۆره زانستییهکاندا *****</p>	<p>الجريمة الإلكترونية (الجريمة المعلوماتية) ****</p>
<p>käräjäoikeus alin oikeusasteen yleinen tuomioistuin, joka käsittelee ensimmäisenä rikos-, riita hakemusasiat *4</p>	<p>دادگای بهرای قوناغی به کهم و نزمترین ناستی دادگایی ***</p>	<p>محكمة البداية المرحلة الأولى في مراحل التقاضي ***</p>
<p>lain rikkominen *14</p>	<p>پیشیل کردنی له یاسا *****</p>	<p>خرق القانون (انتهاك القانون) ***</p>
<p>laiton uhkaus aseen nostaminen toista vastaan tai muulla tavoin uhkaa toista rikoksella *4</p>	<p>هه ره شه کردنی نایاسایی به ره هور و کردنه وهی چهک به رام بهر به یهکیک یان هه ره شه به ئهنجامدانی جوړیکی که له تاوان به رام بهری *****</p>	<p>تهدید غیر قانونی *** رفع سلاح ضد شخص آخر أو تهدید بفعل جريمة اخرى</p>
<p>lausunto</p>	<p>رپورت (گوتار) *</p>	<p>تصريح *, تقرير, بیان ***</p>
<p>liikennetrikos liikenneturvallisuuden vaarantaminen. *13</p>	<p>تاوانی هاتوچو مهترسی خستنه سه ره سه لامهتی ریگابان *****</p>	<p>جريمة مرورية التسبب في خطورة أمان السير المروري ****</p>

<p>liikenteen häirintä joka huomattavasti haittaa yleisen ilma-, raide- tai vesiliikenteen kulkua *4</p>	<p>شلنه ژاندى جولهي هاتووچو كارىگهري لهسهه تتيكدانى جولهي هاتووچو گشتي، ئاسمانى، ئاسنى يان دهريايى *****</p>	<p>ارباك حركة المرور *** مما يعوق السير المروري العام</p>
<p>loppukeskustelu pääkäsittelyn viimeinen vaihe, jossa asianosaiset lausuvat viimeisen mielenpiteensä esitetystä todisteista, oikeudellisista kysymyksistä sekä siitä, miten tuomioistuimen tulisi asia ratkaista *4</p>	<p>دوادانىشتن (دانىشتنى كوتايى) دوا قوناغه، كه پههونديداران تيايدا راو بوچونى خويان ددهن له ريگهه خستنه روى بهنگنامه ، بههروووكردى پرسياره ياساييهكان سهبارت چونيتهى نهو بريارهه كه دادگا دهري دهكات *****</p>	<p>الجلسة الأخيرة المرحلة النهائية في عملية المعالجة الرئيسية، حيث تعرض مختلف الأطراف وجهات نظرها عن طريق عرض الوثائق و توجيه أسئلة قانونية أو كيفية حل القضية من قبل المحكمة (جلسة النطق بالحكم) ***</p>
<p>lähestymiskielto henkilön hengen, terveyden, vapauden tai rauhan suojaamiseksi voidaan jotakuta toista kieltää ottamista häneen yhteyttä *6</p>	<p>قهدهغهه لى نزيك كهوتنهوه بو پاراستنى سهلامهه، ئارامى يان تهندروستى كهسنيك دهكرتيت بريار لهسهه قهدهغه كردنى كهسيكى كه دهدرتيت له لى نزيك كهوتنهوهه وپهيوهندي پيوه كردنى *****</p>	<p>المنع من الاقتراب ** منع شخص من التواصل أو الاقتراب لحماية حياة شخص آخر أو حرته أو سلامته ****</p>
<p>menettämisseuraamus Omaisuuuden ottaminen (etenkin: valtiolle rikoksen takia) *12</p>	<p>سزاي دهست به سههرداگرتن دهست بهسههرا گرتنى ملك و مال لهلايهن دهولهتهوه به هوئى ئهنجامدانى تاوانهوه *****</p>	<p>الحكم بالمصادرة مصادرة الأملاك والأموال والاستيلاء عليها من قبل الدولة بسبب جريمة ****</p>
<p>murha tahallinen, suunniteltu hengen riisto toiselta ihmiseltä 10*</p>	<p>كوشتن *</p>	<p>قتل *</p>
<p>muuntorangaistus vankeus sakkojen sijaan, jos sakkoa ei maksettu *4</p>	<p>سزاي زيندانى به هوئى نهدانى پرى سههريپچى *****</p>	<p>السجن لعدم تسديد الغرامات ****</p>

<p>oikeudellinen apu julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu sellainen lakimies, joilla on oikeus toimia avustajana oikeudenkäynnissä voivat antaa oikeudellisia apua osapuolille esitutkintavaiheessa ja oikeudenkäynnissä *6</p>	<p>يارمهتی ياسایی يارمهتی ياسایی بۆ لايينه پهيوهنديدارهكان له ماوهی پيشليكو لینهوهو دادگایی كردندا له لايين پاريزهروهو ، يان ههركهسيكي كه كه مافی ئهوهی ههينيت يارمهتی ياسایی پيشكەش بكات ***</p>	<p>مساعدۃ قانونية***</p>
<p>oikeudenkäynti rikoksen suullinen pääkäsittely, johon käräjäoikeus kutsuu paikalle kaikki asianosaiset ja todistajat *6</p>	<p>دادگایی *</p>	<p>محاكمة *</p>
<p>oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus ruumiinavaus kuoleman syyn selvittämiseksi *2</p>	<p>پشکینیی پزیشکی دادوهی ** شیکاری جهستهیی بۆ تهرم لايين پزیشکی دادوه به مههستهی دهرکهوتنی هۆکاری مردن *****</p>	<p>تشریح الطب العدلي للجثة تشریح الجثة لتحديد أسباب الوفاة **</p>
<p>pahoinpitely ruumiillista vakivaltaa tai toisen terveyden vahingoittamista, kivun aiheuttamista tai tiedottomaan tilaan saattamista *4</p>	<p>دهستدريژی و ئیدان توندوتیژی لهشی بهرامبهه به كهسيك. نازارو زيانی تهندروستی پيگهياندن *****</p>	<p>الاعتداء والضرب***</p>
<p>pakkolaitos rangaistuslaitoksen osasto, johon eristetään vaarallisia rikoksenuusijoita *12</p>	<p>دهزگای زورهملی*** خانهی سزایه كه ئهوه تاوانكاره خهتهرناكانهی تی دهكریت كه مهترسی دووبارهكردهوهی تاوانیان لی دهكریت *****</p>	<p>مؤسسة الحجز الاجباري** قسم مؤسسة تنفيذ العقوبات حيث فيها يتم عزل المجرمين الخطرين لمنع وقوع جريمة جديدة****</p>
<p>palkkio kerrallinen korvaus satunnaisesta tai tilapäisestä työstä, palveluksesta *12</p>	<p>خهلات، كری، بهخشیش، پاداشت پارهیهکی زیاد له سهرو موجهوه به هوی کردنی کاریکهوه یان خزمهتگوزاریهکهوه *****</p>	<p>مكافأة أو حوافر***</p>
<p>pakottaminen *15</p>	<p>زورلیکردن، ناچارکردن، تۆپزی، زورهملی *</p>	<p>إجبار، إكراه***</p>

<p>paritus on toisen prostituution hyväksikäyttämistä taloudellisen hyödyn hankkimiseksi 4*</p>	<p>یه کخه ری (گه وادی) به کار هینانی کهسانیک بو خزمتگوزاری سیکسی له پیناوی به دست هینانی دهسکهوتی نابوریدا *****</p>	<p>القواده استغلال وإدارة الاخرين للدعارة لأجل منافع اقتصادية ****</p>
<p>petos henkilö hankkii itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä toista henkilöä vahingoittamalla, erehdyttämällä taikka erehdyttä hyväksikäyttämällä *4</p>	<p>خیانت*، فیل کردن، دهسپرین ***** به دست هینانی دهسکهوتی نابوریدی له رینگه زیان گهیندن به کهسانی کهوه به ههلهتاندن یان به کار هینانوه</p>	<p>إحتیال *** إكتساب الشخص لنفسه أو لشخص آخر عن طريق القاء الضرر بالآخر أو استغلاله ****</p>
<p>poistumislupa vangille voidaan myöntää poistumislupa sen jälkeen, kun vankilassaoloajasta on kulunut kaksi kolmasosaa tai kun kysymyksessä on erittäin tärkeä syy *7</p>	<p>مۆلهتی ده رچوون له کاتیکدا که زیندانی هۆکاری زور گرنگی هه بیته ههروه ها دوو له سهه سینی ماوهی حوکمه کهی تهواو کرد بیته مافی چوونه دهروهی په ده ریت نه گهر *****</p>	<p>تصريح بالخروج يمكن منح السجين إجازة بعد قضائه ثلثي مدة السجن أو عندما يكون هناك سبب مهم للغاية ****</p>
<p>pääkäsittelyn lykkääminen tuomioistuimen päätöksen nojalla asian käsittelyn siirtäminen kokonaan toiseen oikeudenkäyntitilaisuuteen *4</p>	<p>دواختنی دانیشتنی سههه کی دادگا *****</p>	<p>تأجيل الجلسة ****</p>
<p>päämies henkilö edustaa toista henkilöä ja toimii hänen puolestaan *4 esim. oikeusavustajan asiakas</p>	<p>بریکار دار *** ئهو که سهیه که به کیکی که دهوری ده بیته یان پشتگیری له دهکات له دادگا بو نمونه کار داری پاریزه</p>	<p>الموکل *** شخص يمثل شخصا آخر على سبيل المثال زبون المحامي 4</p>
<p>rahanpesu toimintaa, jossa jollakin keinolla yritetään peitellä rahojen alkuperää *11</p>	<p>پاره شتهوه شار دنهوهی سهه چاوهی پارهی به دهستهاتوو ***</p>	<p>غسيل الأموال *** نشاط لمحاولة تغطية مصدر المال</p>

<p>raiskaus teko, jossa henkilö pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai uhkaamalla käyttää sellaista väkivaltaa *3</p>	<p>لاقه كردن (دهستدريژی سيكسى) زور كردن له كهسنيك بو پهيوه ندى سيكسى له ربي هه ره شه لى كردنه وه يان بهكارهينانى توندوتيزيه وه *****</p>	<p>اغتصاب*** أجبار شخص على الاتصال الجنسي مع شخص آخر ****</p>
<p>rangaistus oikeudellinen seuraamus, joka toimitetaan tekijälle lain rikkomisen seurauksena *8</p>	<p>سزا***</p>	<p>عقوبة*** جزاء قانوني يناله الجاني نتيجة انتهاك القانون ****</p>
<p>rattijuopumus alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena ajamista *14</p>	<p>شوفيرى كردن به سه رخوشى شوفيرى كرن له ژير كاريگه رى ئهلكحول يان مادده بيهوشكهره كانى كهدا *****</p>	<p>قيادة السيارة تحت تأثير الخمر شخص يقود سيارته وهو تحت تأثير المخدرات او الكحول ****</p>
<p>riita- asiat yksityisten ihmisten tai yritysten erimielisyyksien ratkaiseminen puolueettomasti tuomioistuimessa esimerkiksi: vahingonkorvaus, perintöriita *6</p>	<p>بابه ته ناكو كه كان چاره سهركارى بو گرفتى دژه رايى و ناكو كى نيوان كه سه كان يان كومپانياكاندا له لايهن دادگاوه به بيلايەنى ***** بو نمونه قهرهيوو كردنه وه يان ناكو كى له سه ر ميراتى</p>	<p>النزاعات حل قضايا الاختلاف بين الافراد أو الشركات في المحكمة بشكل محايد ****</p>
<p>rikosilmoitus rikoksesta poliisille tehty ilmoitus *12</p>	<p>هه والدان به تاوان، سكالای تاوان ئاگار كردنه وه ی پولیس سه باره ت به روودانى تاوان *****</p>	<p>ابلاغ عن الجريمة ****</p>

<p>rikosprosessuaaliset pakkokeinot</p> <p>ovat toimenpiteitä, joilla pyritään turvaamaan rikosprosessin häiriötön kulku ja oikea lopputulos esimerkiksi, kiinniottomainen, henkilötuntemerkkien ottaminen, takavarikko ja kotietsintä *4</p>	<p>ریکاره زوره‌ملیکان له پرۆسه‌ی به‌دوادا چوونی تاواندا</p> <p>ئەو ریکاره ناچاریمەکانەن که دەگیرێنەبەر بۆ زامان کردنی سه‌لامەتی رنجکە‌ی پرۆسه‌ی چارەسەرکاری تاوان</p> <p>بۆ نمونه: دەسگیرکردنی کەسه‌که، تۆمارکردنی نیشانه‌کانی، پشکنینی مأل و دەست بەسه‌را گرتنی کهل و پهل *****</p>	<p>التدابير القسرية للإجراءات الجنائية</p> <p>تدابير لضمان حسن سير العملية الجنائية وصحة النتيجة ****</p> <p>مثلا القبض على الشخص، تسجيل علاماته، تفتيش البيت الاستيلاء على المواد ****</p>
<p>rikosrekisteri</p> <p>on rekisteri, johon merkitään henkilön nimen, henkilötunnuksen ja syntymäajan lisäksi muun muassa syyksi luettu rikos, rikoksen tekoaika sekä rikoksen * annettu rangaistus *4</p>	<p>دۆسیه‌ی تاوانکاری</p> <p>تۆمارکاری ناو و ژماره‌ی نیشتمانی و رۆژی له‌دایک بوون هه‌روه‌ها تاوانه‌کان و کاته‌کانیان و جۆری سزاکانی که‌سی تاوانبار لای ده‌ولەت *****</p>	<p>السجل الإجرامي</p> <p>سجل يتضمن، بالإضافة إلى اسم الشخص، رقم الهوية الشخصية وتاريخ الميلاد والجريمة المدانة ووقت ارتكاب الجرم وعقوبة الجرم ****</p>
<p>Rikosseuraamuslaitos</p> <p>vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoviranomainen *7</p>	<p>ده‌زگای جێبه‌جێکردنی سزا</p> <p>ده‌سه‌لاتی جێبه‌جێکردنی سزای زیندانی یان خزمه‌تگوزاریه کۆمه‌لایه‌تیه‌کان *****</p>	<p>مؤسسة تنفيذ العقوبات الجنائية</p> <p>السلطة المنفذة للسجن والعقوبات المجتمعية ****</p>
<p>rikostorjunta</p> <p>viranomaistoimenpiteiden kokonaisuudet, joiden tarkoituksena on ennalta estää, paljastaa ja tutkia rikoksia *2</p>	<p>قه‌لاجۆکردنی تاوان</p> <p>گشت ئەو رینگه‌چارانه‌یه که ده‌ولەت ده‌یگرێته‌ به‌ر له‌ پیناوی رینگرتن له‌ روودانی تاوان یان دهرخستن ولێکۆلینه‌وه له‌ تاوانی ئەنجام‌دراویدا *****</p>	<p>مكافحة الجريمة</p> <p>مجموعة تدابير السلطة الهادفة إلى مكافحة الجريمة والغرض من ذلك هو منع الجرائم وكشفها والتحقيق فيها ****</p>
<p>rikosväline</p> <p>väline, jolla tekijä on tehnyt rikoksen *14</p>	<p>که‌ره‌سته‌ی تاوان</p> <p>ئەو که‌ره‌سته‌یه‌یه که تاوانبار تاوانی پێ کردووه *****</p>	<p>أداة الجريمة ***</p> <p>الأداة التي ارتكبت بواسطتها الجريمة ****</p>
<p>ristiriitaisuus</p> <p>vastakkainen, yhteen sopimaton, erimielinen *12</p>	<p>دژه‌رای، دژ بوونی وته‌کان</p> <p>رای پێچه‌وانه و جیاوازی له‌ به‌ک</p>	<p>تضارب الأقوال ***</p>

rundi vankilan erityisselli 13*	زیندانی تاکی *****	سجن انفرادي ****
seksuaalirikos henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta tai lapsen normaalia kehitystä loukkaava teko *4	تاوانی سیکسی کرداریکی سیکسی که مافی بریاری خویی یان گه شهی ناسایی مندالی تیادا پینشیل بکریت *****	جريمة جنسية ****
seksuaalinen ahdistelu seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaaminen *4	گیچهلی سیکسی ئهو کرداره سیکسیانن که دهبه هوی پینشیلکردنی تاییمندیتی سیکسی *****	التحرش الجنسي الأفعال ذات الطابع الجنسي التي تتجاوز على خصوصية ومشاعر شخص وتجعله يشعر بعدم الأمان ****
seksuaalinen hyväksikäyttö tilanne, jossa henkilö omaa asemaansa hyväksikäyttäen taivuttelee kahdeksantoista vuotta nuoremman tai muun määrävaltaisen henkilön *3	به کار هیئانی سیکس سوودوهرگرتنی که سیک له له تواناو پینگهی خوی بو هه لخله تاندنی مندالی خوار ۱۸ سال یان که سه بی دهسه لاتنه کان *****	استغلال الجنسي الاغتصاب أو الاستغلال الجنسي للطفل، وشراء الخدمات الجنسية من القاصرين أو المهمشين ****
sopimuksen purkaminen on yksipuolista toimintaa, jolla halutaan irtautua sopimuksesta *4	وه ستاندنی کارکردن به گریبه ست ویستی واز هیئان له پیوه ست بوون به گریبه ستوه له یهک لایهنه وه *****	إبطال العقد ****
syyllystyä tehdä itsensä syyllyiseksi johonkin *12	دان نان به تاواندا *****	إقرار بالذنب ****
syytetty oikeuteen vastamaan haastettu syytteeseen asetettu henkilö *11	تاوانبارکراو* که سیکه خراوته به رده می دادگا به هوی تاوانیکه وه *****	المتهم* الطرف داخل المحكمة المطلوب محاكمته للإشتباه بارتكابه جريمة ****

<p>syyttäjä valtion viranomainen, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että rikoksesta seuraa lain tarkoittama seuraamus *6</p>	<p>داواکاری گشتی* دهسه لاتداریکی دهولته گرنگی بهوه دههات که تاوانبار سزای یاسایی خوی وهرگریت *****</p>	<p>المدعي العام* سلطة الدولة التي تتمثل مهمتها في التأكد من ان الجريمة تتبعها عقوبة قانونية ****</p>
<p>tahallisuus tieten tahtoen tehty, tarkoituksellinen, tietoinen, harkittu *12</p>	<p>به نهنقهست، مهيهست* کردنی کاریک که به ویست و مهيهست له لایهن بکرموه *****</p>	<p>تعمد* القيام بعمل غير قانوني عن سابق اصرار ولغرض مقصود****</p>
<p>takavarikko pakkokeino, jolla esine otetaan esitutkintaviranomaisen haltuun tai erotetaan muuten haltijan määräysvallasta *13</p>	<p>دهست بهسهراگرتنی ملک ومال* یهکیکه له ریگهچاره زورهملیکانی دهسه لاتی پیشلیکولینموه نهویش دهست کرتنه بهسهرملک ومالدا یان لئسهندنهوهی دهسه لات *****</p>	<p>المصادرة* أحد الاجراءات الاجبارية، أخذ الاغراض من قبل سلطات التحقيق الاولي ****</p>
<p>talousrikos rikokset, jotka liittyvät taloudelliseen toimintaan *12</p>	<p>تاوانی نابوری***</p>	<p>الجريمة الاقتصادية***</p>
<p>tekninen tarkkailu teknisellä laitteella tapahtuvaa kuuntelu, katselu tai seuranta *4</p>	<p>چاودیری تهکنیکی پشکنین له ریگهی بینین یان گوگرتنی نامیره تهکنیکیهکان *****</p>	<p>المراقبة الفنية استماع او مشاهدة او تتبع المشتبه به على جهاز فني ****</p>
<p>terroristiset teot *4</p>	<p>کاره تیروریستیهکان *****</p>	<p>أعمال إرهابية****</p>
<p>tiedoksianto tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen ratkaisun tai asiakirjan saattaminen sen tietoon, jota asia koskee *7</p>	<p>پیرگیه یاندن، ناگادار کردنهوه گهیشتنی بهلگهنامهی تاییهت یان بریاری (حوکمی) کوتایی که له لایهن دادگاوه یان دهسه لاتی ئیداریهوه *****</p>	<p>أشعار، ابلاغ التبليغ بقرار المحكمة او السلطة الإدارية الى الشخص المعني ****</p>
<p>todistaja todistelutarkoitukseen kuultava henkilö *15</p>	<p>شایهت***</p>	<p>الشاهد***</p>

<p>todistustaakka osapuolten velvollisuus näyttää väitteensä todistamaksi tuotteen, todisteita, jotka osapuolen on hankittava ja osoitettava väitteensä todistamiseksi todisteita *4</p>	<p>به‌لنگه‌ی پآپشت به‌رپرس بوونی لایه‌نه په‌یوه‌ندی‌داره‌کان له خسته‌نه رووی به‌لنگه‌ بو پشته‌گیری ئی‌فاده‌کانیان *****</p>	<p>دلیل اثبات*** مسئولیه‌ی جهات المشاركة فی المحكمة اثبات صحة إفاداتهم عن طریق عرض الوثائق****</p>
<p>tukihenkilö henkilö, joka on siveellisyys tai väkivaltarikoksen asianomistajan henkisenä tukena esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä *4</p>	<p>کەسی پشته‌گیر پشته‌گیر بکەری دەرۆنی له ماوه‌ی پێش‌لێکۆلینه‌وه‌و داد‌گاییدا بو ئه‌و کەسانه‌ی که توندوتیژیان به‌رامبه‌ر به‌کار هێنراوه ***</p>	<p>الشخص الداعم، مساعد*** الشخص الداعم نفسياً لضحايا العنف في التحقيق الاولي والمحكمة****</p>
<p>tunnustus asianosaisen tuomioistuimelle suuntaama ilmoitus siitä, että jokin vastapuolen väittämä hänelle epäedullinen seikka on tosi *13</p>	<p>دان پێتان ناگادار کردنه‌وه‌ی دادگا له‌لایه‌ن یه‌کێک له‌ لایه‌نه‌ په‌یوه‌ندی‌داره‌کانه‌وه‌ له‌ وه‌ی که وه‌ سه‌پینراوه‌کانی به‌سه‌ریدا لایه‌نی به‌رامبه‌ر راستن *****</p>	<p>إعتراف* طرف من الحاضرين في المحكمة يؤكد ان الادعاءات المعروضة صحيحة****</p>
<p>tuomari, puheenjohtaja tuomioistuimen kokoonpanoon kuuluva henkilö, joka tuomioistuimen jäsenenä käsittelee ja ratkaisee sen käsiteltäviksi saatetut asiat *14</p>	<p>دادوهر* کەسیکه هه‌له‌ده‌ستتیت به‌ ریکه‌ستنی داد‌گیر. پیاچونه‌وه‌ ده‌کات و بریار دهرده‌کات له‌ سه‌ر ئه‌و بابته‌ی که خراوته به‌رده‌ستی ****</p>	<p>القاضي* عضو المحكمة الذي يقوم بمعالجة القضايا المعروضة عليه بصفته رئيس المحكمة،****</p>
<p>tuomioistuin valtion viranomainen ja oikeushoitoelin, jonka päätehtävä on käyttää tuomiovaltaa riita-, rikos- ja hallintoasioissa *12</p>	<p>دادگا**</p>	<p>محاکمه**</p>
<p>tuottamuksellinen teko huolimattomuus teko *4</p>	<p>کرداری نابه‌رپرس کردنی کردارێک به‌بێ هه‌ستکردن به‌ به‌رپرسیاریتی ****</p>	<p>فعل اللامبالاة فعل بدون شعور بالمسؤولية****</p>

<p>turvaamistoimenpiteet yhteiskunnan yksilöön kohdistama yleensä rajoittava toimenpide, jonka tavoitteena on suojata jotakin merkittävää etua esimerkiksi, hukkaamiskielto ja vakuustakavarikko *3</p>	<p>رینگهچاره کانی پاراستن رینگهچاره ی سنورداره له لایهن کۆمه‌لگاوه بۆ تاکه‌کەس به‌مه‌به‌ستی پاریزگاری کردن له به‌رژوه‌ندیه‌کی گرنگ ***** بۆ نمونه: قه‌ده‌غه کردنی خو و ن کردن</p>	<p>تدابیر وقایه إجراء تقييدي بحق الفرد من المجتمع بهدف حماية مصلحة مهمة ****</p>
<p>tutkimatta jättäminen tuomioistuin jättää asian tutkimatta ja käsittelemättä sisällöllisesti *13</p>	<p>ده‌سه‌لگرتن له لیکۆلینه‌وه واز هینان له لایهن دادگاوه له لیکۆلینه‌وه به دوا دا چوونی ناوه‌رۆکی داوای به‌رزکراوه *****</p>	<p>ترك الدعوى ترك المحكمة للدعوى وعدم دراستها ****</p>
<p>tutkinnanjohtaja esitutkintaa johtava ja laillisesti pidättämiseen oikeutettu virkamies *2</p>	<p>به‌ریو به‌ری به‌رپرسی لیکۆلینه‌وه به‌رپرسی ده‌سه‌لته مافی نه‌وه ی دراوته‌ی که پیشانی‌کۆلینه‌وه (لیکۆلینه‌وه ی به‌رای) به‌ریوه به‌ریت *****</p>	<p>مسؤول مدير التحقيق *</p>
<p>tutkintavankeus esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana toteutettava pakkokeino kun henkilöä epäillään vakavasta rikoksesta *7</p>	<p>زیندانی ماوه ی لیکۆلینه‌وه زیندانی کردنی که‌سێک له ماوه ی پیشانی‌کۆلینه‌وه دادگایدا له کاتی‌دا که که‌سه‌که گومانی تاوانی قورسی لیکریت. *****</p>	<p>سجن على ذمة التحقيق الاحتجاز فترة التحقيق الاولي والمحاكمة لغرض الوقاية وتنفيذ المحاكمة عندما يكون الشخص مشتبه في جريمة جديّة ****</p>
<p>tyytyä ratkaisuun *9</p>	<p>پازی بوون به پریار 4</p>	<p>القبول بالقرار 4</p>
<p>täytäntöönpanokelpoisuus viranomaisen päätöksen sisältämät oikeudet ja velvollisuudet ovat toteutettavissa *15</p>	<p>شیاو ی جیه‌جی کردن * مافی ده‌ست به کار بوون له جیه‌جی کردن ناوه‌رۆکی پریار مکان *****</p>	<p>قابل للتنفيذ* حق تنفيذ مضمون حكم السلطات الواردة في القرارات والاحكام ****</p>
<p>uhri ihminen, jolle on tapahtunut jotakin paha, tai joka on altistunut rikokseen *6</p>	<p>قوربانی ***</p>	<p>الضحية ***</p>

<p>vaatimukset tuomioistuimelle kohdistettu pyyntö ratkaisusta tai toimenpiteestä *17</p>	<p>داواکاریهکان*** ئەو داواکاریانەن کە دەخرێنە بەردەمی دادگا لەسەر چۆنیتی بەریارو سزاکان ****</p>	<p>مطالب*** طلب من المحكمة أو هيئة التحكيم لاتخاذ قرارات أو تدابير معروضة ****</p>
<p>valituskelpoinen päätös mahdollisuus valittaa toimenpiteestä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta *4</p>	<p>بەریارێک کە شیاوی تێهه‌چۆنەوه بیت بۆ هه‌یه داواى تێهه‌چۆنەوه لەسەر کە بەریارێک بکریت کە دەرکرا بێت یان کارکردن تیایدا و هه‌ستێنرا بێت ****</p>	<p>قرار قابل للإستئناف****</p>
<p>valvottu koevapaus tuomittu voidaan päästää koeluontoisesti vapauteen, valvonnan alaisena *7</p>	<p>نازاد کردنی تاقی کردنه‌وه له ژیر چاودێریدا ****</p>	<p>الإفراج المشروط** يمكن الإفراج عن الشخص المحكوم تحت شروط معينة ****</p>
<p>vangin henkilötarkastus Vangille suoritetaan henkilötarkastus, kun vankia epäilläään luvottomien esineiden tai aineiden hallussapidosta *7</p>	<p>پشکنینی زیندانی ئەمە له له کاتیگدا ده‌بیت کە زیندانی گومانی ئەوه‌ی لێ بکریت کە مادده یان شت و مه‌کی پێ بێت و ته‌سلیمی نه‌کردبیت ****</p>	<p>تفتیش السجين فحص السجين وبحضور شاهد، إذا كان يشتبه في إمتلاكه أشياء أو مواد غير مصرح بها ****</p>
<p>vankeusrangaistus rikosoikeudellisen seuraamusjärjestelmän ankarin rangaistus, jonka sisältönä on vapauden menettäminen tai rajoittaminen *13</p>	<p>سزای زیندانی به‌پێی یاسای فینلندا قورسترین سزایه کە ئەویش سنوردانانه بۆ سه‌به‌ستی یان سه‌ندنیتی ****</p>	<p>عقوبة السجن عقوبة صارمة للجاني مع فقدان أو تقييد الحرية ****</p>
<p>varastaminen irtaimen omaisuuden anastaminen toisen hallusta *4</p>	<p>دزی کردن</p>	<p>السرقه</p>
<p>vastaaja asianosainen, johon kantajan oikeidenkäynnissä esittämä vaatimus kohdistuu *13</p>	<p>داوا لێکراو لایهنیکی په‌یوه‌نیداره له دادگادا کە داواکار داواکاریه‌کانی خۆیی بەرامبەر ده‌خاته‌ روو ****</p>	<p>المدعى علیه*** الطرف الذي تقدم الدعوى ضده ****</p>

<p>vastakanne samaan asiaan liittyvä kanne, jonka vastaaja nostaa alkuperäistä kantajaa vastaan *15</p>	<p>داواکارى لهسهه زيان پينگهياندن* وهلامى داوا ليكراوله رينى داواكاريهوه بهرامبهه داواكار سهبارته به ههمان بابته *****</p>	<p>دعوى كيدية* رد المدعى عليه على المدعى عن طريق رفع دعوى *****</p>
<p>vireille tulo riita- ja rikosasia otetaan käsiteltäväksi viranomaisen ratkaisun tekemistä varten *4</p>	<p>توماركردى داوا گهيشتنى داواكارى لهسهه بابته ناكوکى يان تاوان به دادگا به *****</p>	<p>تسجيل الدعوى *** وصول طلب النظر في النزاع الى المحكمة</p>
<p>väärä väite *14</p>	<p>نيفادهى درق (نادروست) *****</p>	<p>إدعاء خاطئ</p>
<p>yhdyskuntapalvelu vapaudessa toimeenpantava rangaistus, johon tuomitun suostumuksella voidaan tuomita enintään kahdeksan kuukauden ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta *13</p>	<p>خزمهتى كومهنگا سزای کاركردى بين بهرامبهه له برى زيندانى كردن *****</p>	<p>خدمة مجتمعية عمل غير مدفوع الأجر تحت إشراف، بدلا من السجن *****</p>
<p>ympäristörikos rikokset, joissa vaarannetaan tai vahingoitetaan ympäristöä *4</p>	<p>تاوانى ژينگهيه ئهو تاوانانهى كه دهبنه هوى زيان گهياندن به ژينگه يان تيكدانى *****</p>	<p>الجريمة البيئية الجرائم التي تضر بالبيئة *****</p>

SANASTON LÄHTEET, SUOMI

- 1* Asianajotoimisto Fnsta Oy. Saatavilla 20.8.2018
<https://www.oikeudenkäynti.fi/tietoa/kasitteita/Haaste>
- *2 Esitutkintalaki. Finlix.fi. Saatavilla 16.7.2018
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110805>
- *3 Laki 24.fi saattavilla 16.7.2018 https://www.laki24.fi/riri-rangaistukset-rangaistukset_muut_seuraamukset/
- *4 Laki helpommin. Minilex.fi. Saatavilla 20.7.2018 <https://www.minilex.fi/>
- *5 Liikene vakuutus keskus. Saatavilla 20.6.2018
<http://www.lvk.fi/fi/liikennevakuutuskeskus/uutisarkisto/23.6.2016-paihdekuskit-tappavat-sivullisia-joka-vuosi/>
- *6 Oikeusministeriö, saatavilla 16.7.2018
<https://oikeus.fi/syyttaja/fi/index.html>
- *7 Rikosseuraamuslaitos.fi. Saatavilla 10.7.2018
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskunta-seuraamukset/yhdyskuntapalvelu.html>
- *8 Rikostorjunta.fi. Saatavilla 13.5.2018
<https://rikoksantorjunta.fi/rangaistusten-vaikutus-rikollisuuteen>
- *9 Sanakirja.org. HS. Saatavilla 16.7.2018
<https://www.sanakirja.org/search.php?id=49183&l2=3>
- *10 Sisäministeriö. Saatavilla 3.8.2018
<https://intermin.fi/poliisiasiat/kyberrikollisuus>
- *11 Suomen poliisi, saatavilla 16.7.2018
<https://www.poliisi.fi/keskusrikospoliisi>
- *12 Suomi Sanakirja.fi. saatavilla 13.5.2018 <https://www.suomisanakirja.fi>
- *13 Tieteen termipankki, oikeustiede. Saatavilla 16.7.2018
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede>
- *14 Tremipankki.fi. Saatavilla 10.8.2018
<http://www.termipankki.fi/ext/demokratiasanasto/netmot.exe?page=results&UI=figr&SearchWord=tiedoksianto&Opt=1&dic=1>

*15 Tuomioistuinsanasto. Kielikone.fi. Saatavilla 30.7.2018

[https://mot.kielikone.fi/mot/valter/netmot.exe?SearchWord=syyte
&dic=1&page=results&UI=fi80&Opt=16&Off=269808&lx=0&Base
=11&rn=15&Lang=fi&KwicExpr=%28syyte%29](https://mot.kielikone.fi/mot/valter/netmot.exe?SearchWord=syyte&dic=1&page=results&UI=fi80&Opt=16&Off=269808&lx=0&Base=11&rn=15&Lang=fi&KwicExpr=%28syyte%29)

LÄHTEET, SORANI

* L, Abbas. (1999) Suomi-kurdi sanakirja

***Oikeusministeriö, Tietoa rikoksen uhrin oikeuksista. Sorani. Saatavilla 28.10.2018

[https://oikeus.fi/material/attachments/oikeus/tietoarikoksenuhrino
ikeuksista2017/YIXs3DG2h/Sorani.pdf](https://oikeus.fi/material/attachments/oikeus/tietoarikoksenuhrinoikeuksista2017/YIXs3DG2h/Sorani.pdf)

** T, D. Nouri. (2010). AL- Mujam Alkanuni, Dazgai chap u bakhshi hamdi, slemani

***** vapaasti käännös

LÄHTEET, ARABIA

***Almujam Al-Wasit Saatavilla 28.7.2018

<http://waqfeya.com/book.php?bid=210>

*L, Abbas. (2004) Suomi-arabia sanakirja

**** Suomi Sanakirja (2017). Saatavilla 28.7.2018

<https://www.suomisanakirja.fi>

**T, D. Nouri. (2010). Farhengi kanuni, Arabi-kurdi-ranska-englanti sanakirja Dazgai chap u bakhshi hamdi, Slemani

**** Vapaasti käännös